

Redakcja

Jacek Gudowski

Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca

Robert Bełczącki, Joanna Buchalska,
Mateusz Grochowski, Radosław Nowaczewski,
Maciej Plaskacz, Elżbieta Szczepanowska,
Arkadiusz Turczyn, Andrzej Zielony,
Stanisław J. Zabłocki

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Rzecznika Ubezpieczonych we wniosku z dnia 5 lipca 2012 r., RU/157/12/TML, zagadnienia prawnego:

„Czy przepis art. 433 k.c. ma zastosowanie do odpowiedzialności za szkodę polegającą na zalaniu lokalu położonego niżej z lokalu znajdującego się na wyższej kondygnacji?”

podjął uchwałę:

Przepis art. 433 k.c. nie ma zastosowania do odpowiedzialności za szkodę polegającą na zalaniu lokalu położonego niżej z lokalu znajdującego się na wyższej kondygnacji.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 19 lutego 2013 r., III CZP 63/12, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster, J. Gudowski, G. Misiurek, H. Pietrkowski, M. Wysocka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 9 listopada 2012 r., X Ga 198/12, zagadnienia prawnego:

„Czy w postępowaniu upadłościowym z możliwością zawarcia układu, w przypadku dojścia układu do skutku, wierzyciele tracą roszczenia o zapłatę odsetek za opóźnienie w zapłacie wierzytelności objętych układem za okres po dniu otwarcia postępowania upadłościowego?”

podjął uchwałę:

Zawarcie układu nie pozbawia wierzyciela roszczenia o zapłatę pozostających poza układem odsetek za opóźnienie w zapłacie wierzytelności objętej układem za okres po ogłoszeniu upadłości.

(uchwała z dnia 20 lutego 2013 r., III CZP 96/12, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 19 lipca 2012 r., II Ca 289/12, zagadnienia prawnego:

„Czy zachodzi ciągłość posiadania na potrzeby nabycia własności w trybie art. 172 k.c. nieruchomości wydzielonej w scaleniu w sytuacji, gdy osoba będąca posiadaczem samoistnym nieruchomości objętej postępowaniem scaleniowym, która nie brała udziału w scaleniu jako „właściciel” w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 26 marca 1982 roku o scalaniu i wymianie gruntów (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 178, poz. 1749), na skutek scalenia obejmuje w posiadanie samoistne nieruchomość wydzieloną jako ekwiwalent za nieruchomość posiadaną do scalenia?”
podjął uchwałę:

Samoistny posiadacz nieruchomości objętej postępowaniem scaleniowym, który w zamian obejmuje w posiadanie inną nieruchomość wydzieloną w tym postępowaniu, zachowuje ciągłość posiadania niezbędną do nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie także wtedy, gdy nie był uczestnikiem tego postępowania jako właściciel w rozumieniu art. 1 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 178, poz. 1749 ze zm.).

(uchwała z dnia 20 lutego 2013 r., III CZP 98/12, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie

postanowieniem z dnia 30 października 2012 r., sygn. akt IX Ca 503/12,

„Czy roszczenie z art. 305² k.c. o ustanowienie służebności przesyłu ulega przedawnieniu?”

podjął uchwałę:

Roszczenie o ustanowienie służebności przesyłu przewidziane w art. 305² § 1 k.c. nie ulega przedawnieniu.

(uchwała z dnia 20 lutego 2013 r., III CZP 101/12, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowitz, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 6 grudnia 2012 r., X Ga 372/12, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w sytuacji, gdy wykonawca uczestniczący w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego poweźmie wiadomość o okolicznościach stanowiących podstawę wniesienia odwołania przed przesłaniem przez zamawiającego informacji o kwestionowanej czynności, bieg terminu do wniesienia odwołania liczy się według zasad określonych w art. 182 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177)?

2. Czy w sytuacji odrzucenia przez Krajową Izbę Odwoławczą spóźnionego odwołania rozstrzygnięcie w przedmiocie oddalenia skargi zapada w formie postanowienia?”

podjął uchwałę:

1. W sytuacji gdy wykonawca uczestniczący w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego poweźmie wiadomość o okolicznościach stanowiących podstawę wniesienia odwołania przed dniem przesłania mu przez zamawiającego informacji o kwestionowanej czynności, bieg terminu do wniesienia odwołania liczy się według zasad określonych w art. 182 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.).

2. Sąd okręgowy rozstrzyga wyrokiem o oddaleniu skargi na postanowienie Krajowej Izby Odwoławczej w przedmiocie odrzucenia odwołania.

(uchwała z dnia 28 lutego 2013 r., III CZP 107/12, M. Romańska, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 12 listopada 2012 r., III Ca 641/12, zagadnienia prawnego:

„Czy wspólnik spółki jawnej odpowiadający z mocy art. 22 § 2 k.s.h. w związku z art. 31 k.s.h., majątkiem osobistym za długi spółki, który spełnił świadczenie na rzecz wierzyciela spółki, może w oparciu o art. 376 k.c. żądać od pozostałych wspólników zwrotu w częściach równych nie tylko tego świadczenia, ale także zwrotu kosztów procesu wytoczonego przeciwko niemu przez wierzyciela spółki, jak również kosztów postępowania egzekucyjnego prowadzonego z wniosku wierzyciela spółki przeciwko niemu jako wspólnikowi czy też koszty te stanowią jego dług osobisty?”
podjął uchwałę:

Wspólnik spółki jawnej, który spełnił świadczenie na rzecz wierzyciela tej spółki, może żądać od innego jej wspólnika zwrotu odpowiedniej części tego świadczenia wraz z kosztami procesu wytoczonego przeciwko niemu, chyba że pozwany wspólnik skutecznie podniesie zarzut wadliwego prowadzenia procesu przez wspólnika pozwanego przez wierzyciela.

(uchwała z dnia 28 lutego 2013 r., III CZP 108/12, M. Romańska, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 21 listopada 2012 r., VIII Ca 467/12, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku, gdy zaktualizowana wysokość opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego przewyższa dwukrotność wysokości dotychczasowej opłaty

rocznej, zdanie drugie i trzecie art. 77 ust. 2a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115, poz. 741 z późn. zm.) należy rozumieć w ten sposób, że:

– w drugim roku od aktualizacji użytkownik wieczysty wnosi opłatę stanowiącą sumę dwukrotności dotychczasowej opłaty rocznej i połowy nadwyżki ponad dwukrotność dotychczasowej opłaty, zaś w trzecim roku od aktualizacji opłatę stanowiącą sumę opłaty ustalonej w drugim roku (tj. dwukrotności opłaty rocznej dotychczasowej powiększonej o połowę nadwyżki) i drugiej połowy nadwyżki, ponad dwukrotność dotychczasowej opłaty,

czy też, że

– w następnych dwóch latach od aktualizacji użytkownik wieczysty wnosi opłatę stanowiącą sumę dwukrotności dotychczasowej opłaty i połowy nadwyżki ponad dwukrotność dotychczasowej opłaty,

czy też, że

– w następnych dwóch latach od aktualizacji użytkownik wieczysty wnosi opłatę stanowiącą sumę pełnej wysokości zaktualizowanej opłaty rocznej i połowy nadwyżki ponad dwukrotność dotychczasowej opłaty?”

podjął uchwałę:

W przypadku gdy zaktualizowana wysokość opłaty rocznej przewyższa co najmniej dwukrotnie wysokość dotychczasowej opłaty, użytkownik wieczysty w drugim roku od aktualizacji wnosi opłatę w wysokości stanowiącej sumę dwukrotności dotychczasowej opłaty i połowy nadwyżki ponad dwukrotność tej opłaty, a w trzecim roku od aktualizacji wnosi opłatę w wysokości stanowiącej sumę opłaty ustalonej w drugim roku i połowy nadwyżki ponad dwukrotność dotychczasowej opłaty (art. 77 ust. 2a zdanie drugie i trzecie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jedn. tekst Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.).

(uchwała z dnia 28 lutego 2013 r., III CZP 110/12, M. Romańska, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 9 października 2012 r., IV Cz 644/12, zagadnienia prawnego:

„Czy stronie przysługuje zażalenie na orzeczenie w przedmiocie częściowego umorzenia postępowania zawarte w wyroku w przypadku zaskarżenia przez tę stronę wyroku apelacją w części rozstrzygającej sprawę merytorycznie?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 20 lutego 2013 r., III CZP 103/12, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 2 października 2012 r., XXIII Gz 801/12, zagadnienia prawnego:

„Czy jest dopuszczalne zażalenie na postanowienie uchylające postanowienie Sądu w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty wydanemu w postępowaniu upominawczym?”

przejął sprawę do rozpoznania.

(postanowienie z dnia 20 lutego 2013 r., III CZP 105/12, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 13 lipca 2012 r., VI ACa 265/12, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku, gdy jedna ze stron składa drugiej stronie oświadczenie o potrąceniu szeregu swoich, oznaczonych wierzytelności z szeregiem oznaczonych wierzytelności, które ma wobec niej kontrahent, bez wskazania, w jaki sposób

powinny one być z sobą potrącone, należy stosować wówczas przepis art. 503 k.c., czy też uznać, że takie oświadczenie jest bezskuteczne?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 20 lutego 2013 r., J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNĘCIA

III CZP 11/13

„Czy w przypadku wydania przez sąd orzeczenia o nakazaniu lokalu socjalnego – na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zmianami) – istnieje obowiązek orzekania o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego bądź o braku takiego uprawnienia wobec osób, których nakaz dotyczy?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 stycznia 2013 r., II Ca 720/12, M. Grzesik, W. Buczek-Markowska, M. Ernest)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą tego, czy obowiązek przewidziany w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.) dotyczy wyłącznie byłych lokatorów lokali w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy, czy także byłych najemców lokali socjalnych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy. W ocenie Sądu Okręgowego, za węższym zakresem zastosowania art. 14 ust. 1 ustawy, tj. tylko odnośnie do lokali w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 przemawia brzmienie tego przepisu oraz rozróżnienie dokonane przez ustawodawcę w definicji lokalu i lokalu socjalnego

Za odmienną wykładnią art. 14 ust. 1 ustawy przemawia pogląd wyrażony w piśmiennictwie, że ustawa o ochronie praw lokatorów definiuje – poprzez odwołanie

się do ogólnej definicji lokalu – pojęcie lokalu socjalnego posługując się kryteriami dotyczącymi jego powierzchni, wyposażenia i stanu technicznego. Wykładnia językowa art. 2 ust. 1 pkt 4 i 5 prowadzi do wniosku, że każdy lokal socjalny jest zarazem lokalem w znaczeniu ogólnym. Z tego względu użyte w art. 14 ust. 1 ustawy pojęcie lokal nie wyłącza obowiązku orzekania o uprawnieniu do lokalu socjalnego w stosunku do osób uprzednio już eksmitowanych z lokalu socjalnego.

Sąd Okręgowy, powołując się następnie na bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego, doszedł do przekonania, że definicja lokatora przewidziana w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy obejmuje także osobę, która na podstawie umowy najmu korzystała z lokalu socjalnego należącego do mieszkaniowego zasobu gminy oraz osoby stale z nią zamieszkujące. Skoro najemca lokalu socjalnego jest lokatorem, a osoby z nim zamieszkujące wywodzą tytuł do zajmowania lokalu od głównego najemcy, to należy uznać, że do wszystkich tych osób odnosi się obowiązek przewidziany w art. 14 ust. 1 ustawy.

Wątpliwości Sądu Okręgowego budziła także kwestia, czy wyrok uwzględniający powództwo o wydanie lokalu socjalnego i jednocześnie przyznający osobom, których nakaz dotyczy uprawnienie do kolejnego lokalu socjalnego, nie jest wewnątrznie sprzeczny, gdyż rozstrzygnięcie takie może sprawiać wrażenie, że orzeczona eksmisja jest w rzeczywistości fikcją. Takie rozstrzygnięcie mogłoby być uzasadnione jedynie w sytuacji, w której dokonano by eksmisji z dotychczas zajmowanego lokalu socjalnego do lokalu socjalnego o niższym standardzie, metrażu i tańszego w utrzymaniu. Za taką interpretacją przemawiałyby także względy celowościowe.

E.S.S.

*

III CZP 12/13

„Czy komornik wykonując postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia ustalając wysokość poniesionych przez stronę w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia kosztów, należnych komornikowi za wykonanie tych czynności w oparciu o ustawę o komornikach sądowych i egzekucji, ustala

również wysokość wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego stronę w tym postępowaniu?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 grudnia 2012 r., V Acz 906/12, Z. Kołaczyk, U. Bożałkińska, T. Pidzik)

Sąd Apelacyjny stwierdził, że w doktrynie i judykaturze, a także w praktyce organów egzekucyjnych występuje rozbieżność co do tego, czy komornik sądowy, ustalając postanowieniem wysokość kosztów związanych z wykonaniem zabezpieczenia, ustala także koszty zastępstwa związane z działaniem profesjonalnego pełnomocnika w ramach tego postępowania.

W tym zakresie Sąd Apelacyjny wyróżnił dwa stanowiska. Pierwsze, wynikające z wykładni językowej art. 770 i 745 k.p.c., zakłada, że wszystkie koszty powstałe w postępowaniu o wykonanie zabezpieczenia są ustalane przez organ egzekucyjny, a rola sądu, który udzielił zabezpieczenia ogranicza się wyłącznie do zastosowania zasady odpowiedzialności za wynik postępowania; sąd nie jest uprawniony do modyfikacji wysokości ustalonych przez organ egzekucyjny kosztów. Według drugiego stanowiska, wynikającego z doktryny, organ egzekucyjny ustala jedynie należne mu koszty wykonania zabezpieczenia, pozostałe koszty ustala sąd, który uprawniony jest również do ustalenia wysokości i zasadności wydatkowania kosztów poniesionych przez stronę w postępowaniu o udzielenie zabezpieczenia oraz w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia, do których należy zaliczyć zwrot wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego stronę w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia.

E.S.S.

*

III CZP 13/13

„1.Czy sprzeczne z ustawą uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 252 § 1 k.s.h.) oraz, odpowiednio, sprzeczne z ustawą uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy spółki akcyjnej (art. 425 § 1 k.s.h.), są bezwzględnie nieważne, czy też należy przyjąć ich wzruszalność, orzekaną konstytutywnie przez sąd?”

2. Czy uchwały zarządu oraz rady nadzorczej spółki akcyjnej, zaś w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością – zarządu oraz rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej, jeżeli taka została ustanowiona zgodnie z art. 213 k.s.h., można zaskarżyć w drodze powództwa do sądu, a jeżeli tak, to czy podstawę prawną roszczenia stanowią odpowiednio art. 249-252 lub art. 422-425 k.s.h. *per analogiam*, czy też uchwały takie można zaskarżyć wyłącznie na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 § 1 lub 2 k.c.?”

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2013 r., BSA I 4110 – 2/13)

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego podniósł, że kodeks spółek handlowych, w przeciwieństwie do kodeksu handlowego, przewiduje – oprócz zaskarżania uchwał w trybie żądania ich unieważnienia – jeszcze inny typ powództwa, tj. o uchylenie uchwały sprzecznej ze statutem, dobrymi obyczajami i godzącej w interes spółki lub mającej na celu pokrzywdzenie wspólnika lub akcjonariusza (art. 249 § 1 i art. 422 § 1 k.s.h.). Zaznaczył, że o ile dla obu powództw wspólne jest ograniczenie podmiotowe i czasowe, o tyle limity te nie są przewidziane w art. 189 k.p.c. Wyłączenie stosowania art. 189 k.p.c. stanowiłoby zatem istotne ograniczenie prawa do kwestionowania na drodze sądowej uchwał zgromadzeń wspólników spółek kapitałowych.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego opisał rozbieżne poglądy doktryny i judykatury w zakresie przedstawionego zagadnienia prawnego. Wyróżnił pogląd, że pomiędzy charakterem i skutkami prawnymi obu powództw nie występuje zasadnicza różnica. Odmienne zapatrywanie przyjmuje natomiast, że w sytuacjach określonych w art. 252 k.s.h. nie występuje „zaskarżenie uchwały” w rozumieniu, jaki nadał temu pojęciu kodeks handlowy. W postępowaniu wszczynanym na podstawie tego przepisu chodzi jedynie o „urzędowe” stwierdzenie nieważności. Wyrok wydany na tej podstawie ma charakter deklaratoryjny, o czym ma dodatkowo świadczyć możliwość podniesienia zarzutu nieważności uchwały bez wcześniejszego uzyskania w tym względzie wyroku (art. 252 § 4 k.s.h.).

Rozbieżność orzecznictwa skutkuje brakiem jednolitości poglądów doktryny co do charakteru prawnego obu powództw oraz wyroku. Zdaniem jednej grupy autorów, wyrok stwierdzający nieważność uchwały ma charakter deklaracyjny. Inni autorzy skłaniają się do przyjęcia tezy, że uchwały sprzeczne z prawem są wzruszalne, innymi

słowy do kodeksu spółek handlowych został wprowadzony nowy, swoisty typ sankcji nieważności uchwały, co ma polegać na tym, że nawet w przypadku ewidentnej sprzeczności z prawem uchwała wadliwa pozostaje w mocy i wywołuje skutki prawne aż do czasu, kiedy zapadnie konstytutywny, prawomocny wyrok sądowy.

Zdaniem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, zaaprobowanie poglądu o wzruszalności czynności prawnej sprzecznej z ustawą (art. 58 § 1 k.c.) skutkuje koniecznością przyjęcia, że uchwały, które nie zostały zakwestionowane na drodze powództwa o stwierdzenie ich nieważności, wywołują skutki prawne nawet w razie poważnej wadliwości merytorycznej czy też formalnej odnośnie do ich treści lub sposobu powzięcia przez organ. Stanowisko to jest zgodne z postulatem ochrony bezpieczeństwa i pewności obrotu prawnego, a także z celem przyświecającym ustawodawcy przy stanowieniu kodeksu spółek handlowych. Za nieważnością bezwzględną uchwał przemawia natomiast wykładnia językowa art. 252 § 1 i art. 425 § 1 k.s.h.; w obu wypadkach mowa jest o uchwale „sprzecznej z ustawą”, którą sąd jedynie „stwierdza”.

Drugim ważnym argumentem jest rozróżnienie przez ustawodawcę dwóch rodzajów powództw, które samo w sobie przeczy możliwości utożsamiania skutków wywołanych przez orzeczenia sądu w przedmiocie uchylenia i stwierdzenia nieważności uchwał. Poza tym gdyby nieważna uchwała pozostawała w obrocie prawnym aż do chwili jej wyeliminowania wyrokiem sądu, a w razie upływu terminu prekluzyjnego – w ogóle nie została z niego usunięta, wątpliwa byłaby ochrona pewności i bezpieczeństwa obrotu.

Odnosząc się do drugiego zagadnienia prawnego Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego podniósł, że ustawodawca przewidział kolegialny charakter organów spółek kapitałowych, co implikuje podejmowanie rozstrzygnięć w formie uchwał, ale nie przewidział *explicite* ich zaskarżenia. Wątpliwość ta przejawia się w rozbieżnych orzeczeniach Sądu Najwyższego oraz doktryny. Zdaniem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w zasadzie nie ma możliwości ograniczenia lub wyłączenia drogi sądowej w sprawach uchwał zarządów lub rad nadzorczych spółek kapitałowych, prowadziłyby to bowiem do niedopuszczalnego i sprzecznego z art. 45 ust. 11 Konstytucji odebrania osobom, które mają w tym interes prawny, możliwości poddania legalności takich aktów przez bezstronny i niezawisły organ (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 czerwca 1998 r., K 28/97, OTK 1998, nr 4, poz. 50). Z

drugiej jednak strony powstaje pytanie o podobieństwo uchwał zgromadzeń wspólników i innych organów spółek przesądzające o możliwości rozważania zastosowania *per analogiam* przepisów ustawy.

E.S.S.

*

III CZP 14/13

„Czy dopuszczalne jest na etapie postępowania apelacyjnego, w razie stwierdzenia, że za Skarb Państwa będący powodem wszystkie czynności procesowe podejmował organ jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych, z której działalnością nie wiąże się dochodzone roszczenie, wskazanie przez sąd drugiej instancji właściwej jednostki?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 listopada 2012 r., VIII Ga 242/12, T. Żelazowski, L. Miroszewski, P. Baranowska)

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że zgodnie z art. 67 § 2 k.p.c. czynności procesowe za Skarb Państwa podejmuje organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie lub organ jednostki nadrzędnej. Skoro Skarb Państwa jako osoba prawna jest stroną, to podejmowanie czynności przez jednostkę organizacyjną, z którą nie wiąże się dochodzone roszczenie, nie skutkuje odrzuceniem pozwu ani nieważnością postępowania. Zaznaczył, że w doktrynie dominuje pogląd, iż w razie wskazania przez powoda państwowej jednostki organizacyjnej pozwanego Skarbu Państwa, z której działalnością nie wiąże się dochodzone roszczenie, sąd powinien z urzędu ustalić właściwą jednostkę, tj. spełniającą kryteria przewidziane w art. 67 § 2 k.p.c. Poza tym sąd ma obowiązek zagwarantowania realizacji zasady równości stron przez takie stosowanie przepisów procesowych, aby zachowana była równowaga pomiędzy prawami i obowiązkami procesowymi obu stron postępowania. Przyjmując więc, że wskazanie właściwej *stationis fisci* ma zapewnić Skarbowi Państwa możliwość należytej merytorycznej obrony, należy uznać, że ma ono zapewnić respektowanie zasady równości stron procesu.

Wskazanie jako powoda innej jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa oznacza upoważnienie do podejmowania czynności procesowych dla jednostki organizacyjnej, której organ nie podejmował dotychczas żadnej działalności procesowej w sprawie i będzie związany skutkami czynności, na które nie miał wpływu. Oznaczenie innej jednostki organizacyjnej jako podmiotu uprawnionego do działania za Skarb Państwa skutkuje możliwością przedstawienia nowego, często odmiennego, stanowiska procesowego, adekwatnego do roli tej jednostki. Dopiero zatem w postępowaniu apelacyjnym powstaną warunki do zajęcia przez drugą stronę stanowiska odnośnie do wiążącej, bo wyrażonej przez właściwą *stationem fisci*, czynności procesowej podjętej przez Skarb Państwa. W tej sytuacji wydaje się być naruszona zasada równości. Kwestia dopuszczalności oznaczenia dopiero w postępowaniu apelacyjnym właściwej *stationis fisci* Skarbu Państwa jako powoda jest zagadnieniem przesądzającym dalsze badanie sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.) i z tego względu musi być rozstrzygnięta w pierwszej kolejności.

E.S.S.

*

III CZP 15/13

„Czy dopuszczalne jest zażalenie strony na zawarte w wyroku sądu pierwszej instancji rozstrzygnięcie, którego przedmiotem jest zwrot kosztów procesu, jeżeli ta sama strona składa środek zaskarżenia co do istoty sprawy od tego wyroku (apelację)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 21 czerwca 2012 r., II Ca 325/12, II Cz 456/12, D. Iskra, A. Podolska-Kojtych, K. Tarkowska-Miksza)

Sąd Okręgowy wskazał, że z przepisów kodeksu postępowania cywilnego można wyprowadzić zasadę, według której od tego samego rozstrzygnięcia przysługuje tylko jeden środek zaskarżenia, a przedstawione zagadnienie prawne sprowadza się do tego, czy w sytuacji opisanej w tym zagadnieniu zachodzi wyjątek od powyższej zasady, czy też taki wyjątek w rzeczywistości nie istnieje.

W ocenie Sądu drugiej instancji, można z jednej strony przyjąć, że jeśli chodzi o zawarte w wyroku rozstrzygnięcie w przedmiocie zwrotu kosztów procesu, to art. 394 § 1 pkt 9 i art. 394 § 2 k.p.c. regulują dopuszczalność i termin wniesienia zażalenia na to rozstrzygnięcie w sytuacji, w której strona nie składa w ogóle albo jeszcze nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy (apelacji). Zażalenie jest dopuszczalne, ponieważ strona nie ma zamiaru zaskarżenia rozstrzygnięcia o żądaniu pozwu albo jeszcze nie podjęła decyzji co do tego, czy rozstrzygnięcie to zaskarży. Wniesienie zażalenia nie wyłącza późniejszego wniesienia apelacji, a w związku z tym, w razie wniesienia obu tych środków, są one dopuszczalne i powinny być rozpoznane merytorycznie przez sąd drugiej instancji, pomimo że zakres zaskarżenia apelacją obejmuje wówczas również zakres zaskarżenia wynikający z zażalenia.

Z drugiej strony wyżej powołane przepisy mogą stanowić podstawę do przyjęcia, że zażalenie na zawarte w wyroku sądu pierwszej instancji rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów jest dopuszczalne tylko, gdy strona w ogóle nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy. Do takiego wniosku skłania brzmienie art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c., a art. 394 § 1 pkt 9 i art. 394 § 2 K.p.c. miałyby zastosowanie wyłącznie, gdy strona nie wniosła apelacji w ustawowym terminie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, uznanie dwóch środków zaskarżenia tej samej strony obejmujących to samo rozstrzygnięcie (zwrot kosztów procesu) za dopuszczalne skutkowałoby problemem związanym z wyznaczeniem zakresu rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji, określeniem stopnia, w jakim każda ze stron wygrała lub przegrała sprawę w drugiej instancji w związku z rozstrzygnięciem o dwóch środkach zaskarżenia oraz określeniem wysokości kosztów postępowania odwoławczego i rozstrzygnięciem o tych kosztach.

Stanowisko, zgodnie z którym nie jest dopuszczalne zażalenie na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu, jeżeli ta sama strona składa środek zaskarżenia co do istoty sprawy, nie determinuje samo przez się rozstrzygnięcia sądu, które miałyby zapaść co do takiego zażalenia. Jeżeli zażalenie danej strony zostałoby wniesione już po wniesieniu przez tę stronę apelacji, to podlegałoby odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji jako niedopuszczalne. Jeżeli zażalenie zostałoby wniesione przed wniesieniem apelacji, to wobec tego, że z chwilą wniesienia apelacji zażalenie stałoby się niedopuszczalne, postępowanie zażaleniowe podlegałoby umorzeniu.

A.T.

*

III CZP 16/13

„Czy osoba będąca właścicielem gruntu objętego postępowaniem scaleniowym przeprowadzonym na podstawie ustawy z dnia 24 stycznia 1968 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz.U. Nr 3, poz. 13), która nie będąc uczestnikiem postępowania scaleniowego nie otrzymała gruntu poscaleniowego, staje się współwłaścicielem nieruchomości poscaleniowej, do której został włączony jej grunt, czy też współwłaścicielem nieruchomości wydzielonej tytułem ekwiwalentu uczestnikowi postępowania scaleniowego, który został wymieniony w decyzji o zatwierdzeniu scalenia jako osoba, która wniosła ten grunt do postępowania scaleniowego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 20 czerwca 2012 r., II Ca 473/11, G. Grymuza, E. Łuchtaj, M. Kurzępa)

W ocenie Sądu Okręgowego, w sytuacji, w której scaleniem objęte zostały nieruchomości stanowiące własność osoby, która nie była uczestnikiem postępowania scaleniowego i nie otrzymała gruntu poscaleniowego, nie można przyjąć, że wydanie decyzji zatwierdzającej projekt scalenia, która nie stanowiła podstawy nabycia prawa, skutkowało wygaśnięciem prawa pierwotnego uprawnionego. Powstaje wówczas kolizja między ochroną prawa własności pierwotnego uprawnionego a konstytucyjnymi skutkami przeprowadzonego i zatwierdzonego ostateczną decyzją administracyjną postępowania scaleniowego.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, przedstawione zagadnienie prawne budzi istotne wątpliwości i nie było jednolicie rozstrzygane w dotychczasowym orzecznictwie. Uzasadniając takie stanowisko Sąd Okręgowy powołał się na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 1950 r., C 217/50 (OSN 1952, nr 1, poz. 8), wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 1978 r., III CRN 240/78 (OSNC 1979, nr 12, poz. 239), z dnia 19 grudnia 1996 r., I CRN 130/95 (nie publ.) i z dnia 19 grudnia 1996 r., I CRN 131/95 (OSP 1997, nr 11, poz. 207) oraz na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2008 r., III CZP 125/08 (OSNC 2009, nr 11, poz. 149).

Sąd drugiej instancji dodał, że do problemu, który został ujęty w przedstawionym zagadnieniu prawnym dochodzi zazwyczaj w wyniku zaniedbań

faktycznych właścicieli (posiadaczy) nieruchomości objętych scaleniem, którzy zaniechali ujawnienia ich praw w ewidencji gruntów, trudno zaś byłoby uznać za racjonalne rozstrzygnięcie, które skutkami takich zaniedbań obciążałoby osoby trzecie, które otrzymały taki grunt jako ekwiwalent za swoje własne grunty wniesione do scalenia zgodnie z obowiązującymi przepisami. Bardziej sprawiedliwe wydaje się kierowanie ewentualnych roszczeń właściciela gruntu objętego scaleniem, który nie będąc uczestnikiem postępowania scaleniowego nie otrzymał gruntu poscaleniowego, do nieruchomości wydzielonej tytułem ekwiwalentu.

A.T.

*

III CZP 17/13

„Czy pełnomocnik, reprezentujący stronę czynności prawnej zawartej w formie aktu notarialnego, który w swej treści zawiera przeniesienie prawa ujawnionego w księdze wieczystej, może skutecznie złożyć wniosek o wpis prawa własności w księdze wieczystej na podstawie art. 92 § 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (jedn.tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 z późn. zm.), jeżeli nie spełnia wymogów z art. 87 § 1 k.p.c., czy też konieczna jest do tego odrębna czynność samego mocodawcy?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 4 lutego 2013 r., II Cz 963/12, E. Żak, E. Łuchtaj, E. Bazelan)

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy w Lublinie wskazał na wątpliwości związane z wykładnią art. 92 § 4 Pr.not. w związku z art. 126 § 1 i 2 oraz art. 626² § 5 k.p.c. W myśl art. 92 § 4 Pr.not., we wniosku o wpis do księgi wieczystej notariusz powinien zamieścić wszystkie dane wymagane przepisami kodeksu postępowania cywilnego. Z art. 126 § 1 i 2 k.p.c. wynika, że we wniosku przesłanym przez notariusza powinno znaleźć się m.in. imię i nazwisko lub nazwa oraz oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników. Uprawnienie do złożenia wniosku o wpis do księgi wieczystej przysługuje podmiotom wymienionym w art. 626² § 5 k.p.c., notariusz musi zatem wskazać, w czyim imieniu i kto składa wniosek. Sytuacja jest jasna, jeśli strona

czynności prawnej działa osobiście, jeżeli jednak przy dokonywaniu czynności prawnej wnioskodawca jest reprezentowany przez osobę umocowaną materialnoprawnie, która nie należy do przewidzianego w art. 87 § 1 k.p.c. kręgu osób mogących być pełnomocnikami procesowymi, to uprawnienie tej osoby do złożenia wniosku o wpis w księdze wieczystej budzi wątpliwości.

R.B.

*

III CZP 18/13

„1. Czy służebność przesyłu uregulowana w art. 3051 - 3054 k.c. jest szczególnym rodzajem służebności gruntowej?

a w razie udzielenia odpowiedzi negatywnej na pierwsze pytanie,

2. czy przed uregulowaniem w art. 305¹–305⁴ k.c. służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa?

a w razie udzielenia negatywnej odpowiedzi na drugie pytanie,

3. czy okres posiadania przez przedsiębiorstwo nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu przed jej uregulowaniem w art. 305¹–305⁴ k.c. podlega zaliczeniu do okresu posiadania niezbędnego do jej zasiedzenia?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 20 listopada 2012 r., III Ca 598/12, L. Dąbek, B. Braziewicz, G. Sobczyk)

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy w Gliwicach wskazał na rozbieżność poglądów w judykaturze Sądu Najwyższego i w doktrynie co do kwalifikacji służebności przesyłu jako służebności gruntowej albo służebności odrębnego rodzaju oraz co do możliwości zaliczania do biegu terminu zasiedzenia takiej służebności okresu posiadania przed dniem 3 sierpnia 2008 r., tj. przed dniem wejścia w życie ustawy wprowadzającej regulację art. 305¹–305⁴ k.c. Sąd Okręgowy nawiązał także do dualistycznego podziału na służebności gruntowe i osobiste, zrealizowanego jeszcze na gruncie dekretu Prawo rzeczowe, który w art. 175 nakazywał do służebności przesyłu odpowiednie stosowanie przepisów o służebnościach gruntowych, oraz do orzecznictwa Sądu Najwyższego na gruncie

kodeksu cywilnego przed wprowadzeniem regulacji art. 305¹–305⁴ k.c., zezwalającego w drodze analogii na ustanowienie i zasiedzenie służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu.

R.B.

*

III CZP 19/13

„Czy przysługuje zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji rozstrzygające skargę na postanowienie komornika w przedmiocie rozpoznania wniosku o dodatkowy opis i oszacowanie nieruchomości złożonego w trybie art. 951 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 2 stycznia 2013 r., III Cz 929/12, G. Kardolińska, G. Ott, U. Kiepuł)

Zdaniem Sądu Okręgowego, praktyka orzecznicza sądów wskazuje, że częstokroć wnioski dłużnika o dokonanie dodatkowego opisu i oszacowania zajętej nieruchomości ma na celu jedynie przedłużenie postępowania egzekucyjnego. Sąd Okręgowy wskazał, że mimo iż w art. 951 k.p.c. nie przewidziano możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji wydane w przedmiocie wniosku o dodatkowy opis i oszacowanie, niektórzy przedstawiciele doktryny wskazują na dopuszczalność złożenia takiego zażalenia, na podstawie art. 950 k.p.c. Sąd Okręgowy podniósł również, że orzecznictwo sądów powszechnych nie jest w tym zakresie jednolite.

Sąd Okręgowy przychylił się do poglądu, że postanowienie wydane przez sąd pierwszej instancji na podstawie art. 951 k.p.c. jest postanowieniem dotyczącym kwestii incydentalnej i dlatego nie podlega zaskarżeniu. Jednakże postanowienie to – jako niezaskarżalne w drodze zażalenia – należy do kategorii postanowień, o których mowa w art. 380 k.p.c. Przepis ten ma – na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. – zastosowanie w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia na zaskarżalne postanowienie sądu pierwszej instancji co do przybicia. Oznaczałoby to, zdaniem Sądu Okręgowego, że postanowienie sądu pierwszej instancji, którego przedmiotem

jest rozstrzygnięcie skargi na postanowienie komornika w przedmiocie wniosku o dodatkowy opis i oszacowanie, może być na wniosek uczestnika skutecznie kwestionowane w zażaleniu na postanowienie co do przybicia, jeżeli miało wpływ na rozstrzygnięcie zawarte w tym postanowieniu.

S.J.Z.

*

III CZP 20/13

„1. Czy zwolnienie od kosztów sądowych udzielone stronie w postępowaniu rozpoznawczym z mocy art. 771 k.p.c. rozciąga się także na opłatę stałą należną od wierzyciela z tytułu wszczęcia egzekucji świadczeń niepieniężnych o jakiej mowa w art. 49a ust. 1 u.k.s.e.;

2. jeżeli tak, to jaki podmiot jest zobowiązany do tymczasowego poniesienia tej opłaty w miejsce zwolnionego od niej wierzyciela?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 10 stycznia 2013 r., II Cz 1525/12, A. Bednarek-Moraś, B. Badenio-Gregrowicz, M. Dziuba-Podkówka)

Sąd Okręgowy wskazał, że wobec braku w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji ogólnych regulacji określających zasady i zakres zwolnienia od kosztów egzekucji prowadzonej przez komornika, w orzecznictwie Sądu Najwyższego dopuszczona została możliwość stosowania art. 771 k.p.c. jako normy ogólnej w stosunku do norm szczególnych zawartych w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji. Należy zatem uznać, że przepisy szczególne definiują wydatki w egzekucji oraz zasady ich zaliczkowania i rozliczania; w razie zwolnienia wierzyciela od kosztów wydatki te tymczasowo ponosi Skarb Państwa w zakresie przewidzianym katalogiem wydatków wskazanym w art. 39 ust. 2 u.k.s.e. Zdaniem Sądu Okręgowego, niejasna jest natomiast zasada uiszczania opłaty stałej przy wszczęciu egzekucji świadczeń niepieniężnych, w razie udzielenia wierzycielowi zwolnienia od kosztów postępowania, czemu dał wyraz formułując pierwsze pytanie.

Wątpliwości wyrażone przez Sąd Okręgowy w drugim pytaniu wynikają z konstatacji, że w wypadku uznania możliwości zwolnienia wierzyciela od opłaty stałej

o jakiej mowa w art. 49a ust. 1 u.k.s.e., przy jednoczesnym przyjęciu że kosztów tych nie finansuje z własnych dochodów komornik, przepisy nie wskazują, kto i w jakim trybie wykląda taką opłatę za zwolnionego od niej wierzyciela.

S.J.Z.

*

III CZP 21/13

„Czy osoba zatrudniona w spółdzielni mieszkaniowej jest osobą trzecią w rozumieniu art. 8¹ ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r., o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2003 r. Nr 116, poz. 1119 ze zm.) w zw. z art. 18 § 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.), także wówczas, gdy pozostaje z tą spółdzielnią w stosunku członkostwa?”

(wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 21 lutego 2013 r., RPO-696122-IV/12/KD)

Uzasadnieniem wystąpienia przez Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego jest istnienie w orzecznictwie sądów powszechnych rozbieżności w zakresie wykładni pojęcia „osoba trzecia”, zawartego w art. 8¹ ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz w art. 18 § 3 Prawa spółdzielczego w sprawach dotyczących zobowiązania spółdzielni mieszkaniowej do udostępnienia do wglądu lub kopii umów zawieranych z osobami zatrudnionymi w spółdzielni. Zagadnienie to łączy się wprost z określeniem granic ustawowego prawa członka spółdzielni do żądania udostępnienia mu przez spółdzielnię umów zawartych z osobami trzecimi.

Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawił stanowisko sądów powszechnych, że pracownik spółdzielni nie jest osobą trzecią w stosunku do spółdzielni niezależnie od tego, czy jest jej członkiem. Osobami trzecimi w rozumieniu art. 8¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych są bowiem podmioty zewnętrzne, niepowiązane strukturalnie ze spółdzielnią. Skoro osoby zatrudnione w spółdzielni na podstawie obowiązujących umów o pracę nie są „osobami trzecimi” wobec niej, to członkowi spółdzielni nie przysługuje prawo wglądu do zawartych z nimi umów o pracę.

Odmienne stanowisko judykatury zakłada, że umowy o pracę zawarte przez spółdzielnię są umowami zawartymi z osobami trzecimi. Umowa o pracę jest bowiem umową nawiązaną przez dwa równorzędne w rozumieniu prawa cywilnego podmioty prawne.

Stosunek pracy łączący dwa podmioty należy odróżnić od stosunku członkostwa w spółdzielni lub więzi korporacyjnej. Podmiot występuje tu w dwóch rolach, które są od siebie niezależne, tj. pracownika spółdzielni i jej członka lub członka jej organu. Pracownik zatrudniony w spółdzielni, niezależnie od tego, czy jest członkiem spółdzielni, czy też członkiem organu spółdzielni, działając w charakterze jej pracownika jest zawsze osobą trzecią w stosunku do spółdzielni, gdyż pełnione przez niego funkcje związane są ze stosunkiem pracy, niezależnym od stosunku członkostwa.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, wykładnia językowa, systemowa i celowościowa oraz konstytucyjna przemawia za przyjęciem drugiego poglądu.

E.S.S.

*

III CZP 22/13

„Czy nie opatrzenie testamentu własnoręcznego przez testatora datą, wywołujące wątpliwości co do zdolności spadkodawcy do sporządzenia testamentu skutkuje nieważnością testamentu własnoręcznego w rozumieniu przepisu art. 949 § 2 k.c. w sytuacji, gdy osoba zainteresowana na nieważność testamentu spowodowaną jego sporządzeniem w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli (art. 945 § 1 pkt 1 k.c.) powołuje się po upływie dziesięciu lat od otwarcia spadku (art. 945 § 2 k.c.).

(postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 4 lutego 2013 r., III Ca 1293/12, E. Gawryszczak, J. Kępa, M. Krakowiak)

Sąd Okręgowy z zawartego w art. 945 § 1 pkt 1 k.c. sformułowania „testament jest nieważny” wyprowadził wniosek, że jest to bezwzględna nieważność całego testamentu, na którą może powołać się każda osoba mająca w tym interes prawny, a

także prokurator; nieważność tę uwzględnia także sąd z urzędu w toku postępowania spadkowego. Ustawodawca w art. 945 § 2 k.c. wprowadził jednak ograniczenie czasowe możliwości powołania się na jedną z przyczyn nieważności testamentu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego występuje pogląd, że ograniczenie to dotyczy także działania sądu z urzędu (por. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2007 r., I CSK 140/07, OSNC 2008, nr 10, poz. 118), zgodnie natomiast z art. 949 § 2 k.c., brak daty nie pociąga za sobą nieważności testamentu własnoręcznego, jeżeli nie wywołuje wątpliwości co do zdolności spadkodawcy do sporządzenia testamentu, co do treści testamentu lub co do wzajemnego stosunku kilku testamentów. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że brak daty w testamencie własnoręcznym pociąga za sobą jego nieważność tylko wtedy, gdy postępowanie sądowe nie doprowadzi do usunięcia wątpliwości, o jakich mowa w art. 949 § 2 k.c.

Sąd Okręgowy rozważył kwestię, czy wątpliwości co do zdolności testowania spadkodawcy skutkują samodzielnie, w oderwaniu od art. 949 § 1 k.c., bezwzględną nieważnością testamentu. Jeśli nie, to w sprawie będzie miało zastosowanie ograniczenie czasowe określone w art. 945 § 2 k.c., a więc bez względu na to, czy istnieją wątpliwości co do zdolności testowania spadkodawcy i czy wątpliwości te zostaną usunięte w toku postępowania, nie będzie można powołać się na przyczynę nieważności testamentu wskazaną w art. 945 § 1 pkt 1 wobec upływu czasu.

W ocenie Sądu Okręgowego, art. 949 § 2 k.c. statuuje samodzielną przyczynę bezwzględnej nieważności testamentu. Nie jest nią brak zdolności testowania, ale wątpliwość co do zdolności testowania, nieusunięta w toku postępowania. W tym znaczeniu do takiej podstawy nieważności nie miałby zastosowania art. 945 § 2 k.c.

E.S.S.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Pełnomocnik, który w sposób zawiniony zawarł bez umocowania umowę przedwstępną sprzedaży lokalu, jest obowiązany do naprawienia szkody nie

tylko w granicach ujemnego interesu umownego (art. 103 § 3 k.c.), ale również na podstawie art. 415 w zw. z art. 361 k.c.

(wyrok z dnia 18 marca 2010 r., V CSK 319/09, L. Walentynowicz, A. Górski, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2010, nr 4, poz. 107; OSP 2013, nr 2, poz. 16; BSN 2010, nr 5, s. 13; Rej. 2010, nr 6, s. 142; Rej. 2011, nr 2, s. 149; MoP 2011, nr 7, s. 386)

Glosa

Magdaleny Wilejczyk, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 2, poz. 16

Glosa ma charakter krytyczny.

Jako zbyt słabą i niedostateczną autorka oceniła przewidzianą w art. 103 § 3 k.c. sankcję działania rzekomego pełnomocnika w postaci jego odpowiedzialności odszkodowawczej ograniczonej do ujemnego interesu umowy. Uznała jednak, że z art. 415 k.c. nie można wywieść obowiązku odszkodowawczego w granicach pozytywnego interesu umowy. *De lege ferenda* zaproponowała zmianę ustawy polegającą na przyznaniu kontrahentowi rzekomego pełnomocnika wyboru dogodnego dla niego środka prawnego w postaci żądania wykonania przez *falsus procurator* zawartej przez niego umowy albo roszczenia o odszkodowanie rekompensujące pełną szkodę wynikłą z niewykonania umowy. Dodała, że ograniczenie odpowiedzialności do ujemnego interesu umowy jest właściwe jedynie w sytuacji działania rzekomego pełnomocnika w dobrej wierze.

Częściowo krytyczną glosę do wyroku sporządził M. Kaliński (PS 2012, nr 3, s. 112). Uwagę poświęcił temu wyrokowi także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2010, nr 5-6, s. 239).

M.P.

*

Weryfikacja pracy naukowej polegająca na usunięciu z niej wątpliwych naukowo fragmentów uprawnia do współautorstwa.

(wyrok z dnia 25 maja 2011 r., II CSK 527/10, D. Zawistowski, J. Górski, I. Koper, IC 2012, nr 5, s. 40)

Omówienie

Sybilli Stanisławskiej-Kloc, *Transformacje Prawa Prywatnego* 2012, nr 2, s. 39

Omówienie ma charakter krytyczny.

Autorka postawiła pytanie, czy omawiane orzeczenie stanowi krok w dobrym kierunku oraz czy przyczyni się do właściwej interpretacji prawa i wykształcenia dobrych praktyk naukowych.

Krytycznie odniosła się do stanowiska Sąd Najwyższego, że zmiany w treści artykułu napisanego przez powoda, odnoszące się do „jego ogólnego wydźwięku i charakteru” oraz usunięcie fragmentów pozostających w sprzeczności z wiedzą medyczną można uznać za mający twórczy charakter. Zdaniem autorki, dokonanie zmian polegających na weryfikacji tez, tj. na ich akceptacji lub nie, pozbawione jest cechy twórczości. Twórczego charakteru nie ma również sprawdzenie literatury przedmiotu odnoszącej się do konkretnej tezy.

Autorka wyraziła pogląd, że teza omawianego wyroku pozwala stwierdzić, iż osoby weryfikujące tekst, dokonujące zmian redakcyjnych lub usuwające fragmenty mogłyby być uznane za współautorów tekstu. Takie stanowisko pozwalałoby na uznanie za współautorów promotorów, recenzentów, redaktorów naukowych, którzy usuwają w recenzowanym fragmencie tekstów elementy, które są np. niezgodnie z aktualnym stanem prawnym.

Za trafne autorka uznała natomiast stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w odniesieniu do wymagania uczestnictwa wszystkich współautorów w opracowaniu koncepcji i fragmentów utworu. Jednakże, jej zdaniem, niezbędne jest kształtowanie standardów w zakresie przestrzegania wymogu akceptacji ostatecznej wersji przez wszystkich głównych autorów.

Wyrok został również krytycznie omówiony przez D. Sokołowską w opracowaniu „Kreacja przez eliminację w prawie autorskim” (ZNUJ 2012, nr 1, s. 5) oraz przez J. Bartosiaka w opracowaniu „Czy redakcja tekstu uprawnia do współautorstwa?” (Pal. 2012, nr 1-2, s. 273).

J.B.

Jeżeli wskutek obrażeń odniesionych w wypadku, który nastąpił przed dniem wejścia w życie art. 446 § 4 k.c. (ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 116, poz. 731), poszkodowany zmarł już w dacie obowiązywania tego przepisu, to ma on zastosowanie do roszczeń najbliższych członków rodziny zmarłego o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę.

(wyrok z dnia 5 października 2011 r., IV CSK 10/11, K. Strzelczyk, W. Katner, R. Dzięczek, OSNC-ZD 2012, nr 3, poz. 55; BSN 2012, nr 1, s. 9; OSP 2012, nr 9, poz. 90; Pal. 2011, nr 11-12, s. 136; Rej. 2012, nr 2, s. 178; MoP 2012, nr 13, s. 718)

Glosa

Marcina Kłody, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 2, poz. 17

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator przytoczył liczne wypowiedzi doktryny i Sądu Najwyższego, w których opowiadano się za stosowaniem ustawy obowiązującej w chwili popełnienia czynu niedozwolonego do wynikającego z tego czynu zobowiązania. Stwierdził, że z chwilą nastąpienia danego zdarzenia można już ocenić, czy dana osoba odpowiada za nie i czy jest ono czynem niedozwolonym, oraz określić kategorie jego skutków, za które dana osoba będzie ponosić odpowiedzialność. Podniósł, że z chwilą popełnienia deliktu powstaje stosunek prawny podlegający co do swej treści ustawie obowiązującej w tej chwili, a skutki danego deliktu wkraczają w treść tego stosunku i są z nim ściśle związane. W konsekwencji, według autora, skutki te również podlegają ustawie obowiązującej w chwili popełnienia deliktu. Rozwiązanie odmienne, przyjęte przez Sąd Najwyższy w analizowanym wyroku, glosator ocenił krytycznie, zarzucając stworzenie zagrożenia dla pewności prawa, odwrócenie logicznego porządku rozumowania i retroaktywne stosowanie ustawy nowej.

Wyrok został opatrzony także krytyczną glosą przez B. Lackorońskiego (OSP 2012, nr 9, poz. 90).

M.P.

Odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego; nie jest ona uzależniona od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 5/11, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, J. Frąckowiak, J. Gudowski, Z. Kwaśniewski, L. Walentynowicz, K. Zawada, OSNC 2012, nr 3, poz. 28; BSN 2011, nr 11, s. 5)

Glosa

Tomasza Szanciło, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 1, poz. 2

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Komentator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale. Za pozbawioną znaczenia uznał okoliczność, czy uszkodzony pojazd był wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej czy jedynie do własnego użytku prywatnego. Stwierdził, że właściciel uszkodzonego pojazdu nie jest zobowiązany do wykazywania konieczności używania pojazdu zastępczego do konkretnych celów. Podniósł, że zakres obowiązku odszkodowawczego obejmuje koszty najmu pojazdu zastępczego tego samego typu co uszkodzony na czas niezbędny do naprawy lub zakupu nowego pojazdu. Dodał, że koszty najmu są pomniejszane o nieponiesione przez poszkodowanego koszty eksploatacji własnego pojazdu, przy czym ciężar ich udowodnienia spoczywa na ubezpieczycielu sprawcy szkody.

Glosator ocenił krytycznie ograniczenie przez Sąd Najwyższy obowiązku odszkodowawczego jedynie do wydatków faktycznie podniesionych na najem pojazdu zastępczego, w jego ocenie bowiem szkoda powstaje już w chwili utraty możliwości korzystania przez poszkodowanego z własnego pojazdu i wyraża się w tym, co poszkodowany faktycznie zapłacił lub musiałby zapłacić za skorzystanie z pojazdu zastępczego, nawet gdyby w rzeczywistości zapłaty nie dokonał. Nie zgodził się również z wyłączeniem *a limine* roszczenia o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego w razie posiadania przez poszkodowanego innego pojazdu.

Glosy do omawianej uchwały opracowali także T. Kotuk (Lex nr 1011468) oraz T. Szczurowski (MoP 2012, nr 9, s. 495). Zwrócił na nią uwagę P. Wawszczak w opracowaniu "Najem pojazdu zastępczego - stan sprzed uchwały i po uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r." (Rozprawy Ubezpieczeniowe 2012, nr 1, s. 132), a także D. Fuchs, E. Kowalewski, M. Wałachowska i M.P. Ziemiak w opracowaniu "Odszkodowanie za szkodę w pojazdach mechanicznych a kwestia cen części oryginalnych oraz amortyzacji i urealnienia ich wartości. Rozważania na kanwie obowiązkowego ubezpieczenia komunikacyjnego OC" (Wiadomości Ubezpieczeniowe 2012, nr 3, s. 31). Omówił ją także Z. Strus w "Przeglądzie orzecznictwa" (Pal. 2012, nr 1-2, s. 133).

M.P.

*

Właścicielowi nieruchomości nie przysługuje wobec nieuprawnionego posiadacza służebności przesyłu roszczenie o naprawienie szkody z powodu obniżenia jej wartości, związanego z normalnym korzystaniem z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści takiej służebności (art. 225 w związku z art. 230 k.c.).

(uchwała z dnia 8 września 2011 r., III CZP 43/11, D. Zawistowski, J. Górowski, B. Ustjanicz, OSNC 2012, nr 2, poz. 18, BSN 2011, nr 9; Rej. 2011, nr 10, s. 182; Rej. 2012, nr 2, s. 180)

Glosa

Bartosza Pawlaka, Rejent 2013, nr 1, s. 121

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Autor zgodził się z treścią komentowanej uchwały, kwestionując jednak leżące u jej podstaw założenie o wyjątkowości roszczenia odszkodowawczego za pogorszenie rzeczy w stosunku do roszczenia negatoryjnego. Zdaniem glosatora, pogląd ten nie ma podstaw w konstrukcji roszczeń uzupełniających. Co więcej, konsekwencje poglądu Sądu Najwyższego mogłyby, jego zdaniem, okazać się trudne do przyjęcia na gruncie spraw, w których sąd odmówił ochrony negatoryjnej ze

względu na zasady współżycia społecznego, a następnie – po zmianie okoliczności – uwzględnił ponownie wytoczone powództwo. Przyjęcie stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu głosowanej uchwały prowadziłoby, zdaniem autora, do możliwości jednoczesnego uzyskania odszkodowania (w pierwszej fazie roszczenie negatoryjne byłoby bowiem *de facto* niedostępne) oraz – w kolejnym postępowaniu – przywrócenia stanu poprzedniego. Pogląd ten wyłącza także, w opinii autora, możliwość zasądzenia odszkodowania w razie dokonania jedynie częściowej restytucji naturalnej (np. przez przeniesienie instalacji przesyłowej pod ziemię).

Glosator podjął polemikę także z wyrażonym w uzasadnieniu komentowanej uchwały poglądem, że dochodzenie odszkodowania za pogorszenie rzeczy obok roszczenia negatoryjnego byłoby możliwe w razie korzystania z niej niezgodnie z przeznaczeniem. Pogląd ten stoi, jego zdaniem, w sprzeczności z możliwością częściowego naprawienia szkody w wyniku restytucji naturalnej, stanowiącą skutek wystąpienia z roszczeniem negatoryjnym.

Autor stwierdził natomiast, że możliwość wystąpienia z roszczeniami uzupełniającymi istnieje jedynie wówczas, gdy – jak wynika z art. 229 § 1 k.c. – dojdzie do zwrotu rzeczy. W konsekwencji, roszczenia te odniósł wyłącznie do sytuacji, w której właściciel został pozbawiony władztwa nad rzeczą, co nie ma miejsca w wypadkach istnienia na nieruchomości służebności przesyłu.

Zdaniem autora, nie można także twierdzić, by dochodzenie roszczenia uzupełniającego było wyłączone ze względu na możliwość ustanowienia służebności przesyłu i uzyskania z tego tytułu wynagrodzenia przez właściciela nieruchomości. Za błędne uznał założenie, że ustanowienie tej służebności jest obligatoryjne oraz że ma pierwszeństwo przed ochroną własności. Glosator wskazał także, że nie ma przeszkód do zaliczenia odszkodowania na poczet wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności przesyłu.

M.G.

*

Nabywca lokalu mieszkalnego z bonifikatą, który zbył ten lokal przed upływem pięciu lat od dnia nabycia, ma obowiązek zwrotu części bonifikaty w wysokości proporcjonalnej do kwoty uzyskanej ze zbycia, nieprzeznaczonej na

nabycie innego lokalu mieszkalnego (art. 68 ust 1 i ust. 2a pkt 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.).

(uchwała z dnia 26 stycznia 2012 r., III CZP 87/11, J. Gudowski, J. Frąckowiak, I. Koper, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 84; BSN 2012, nr 1, s. 7; NPN 2011, nr 4, s. 107; Rej. 2012, nr 2, s. 176; NPN 2012, nr 2, s. 180; Rej. 2012, nr 9, s. 175)

Glosa

Elżbiety Klat-Górskiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 1, poz. 1

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka uznała, że art. 68 ustawy o gospodarce nieruchomościami zawiera kompletną regulację w zakresie udzielania i zwrotu bonifikaty. Zauważyła, że na powstanie obowiązku zwrotu bonifikaty przez pierwszego nabywcę składa się udzielenie bonifikaty w ramach stosunku zbycia nieruchomości przez Skarb Państwa albo jednostkę samorządu terytorialnego oraz zbycie nieruchomości przed upływem terminów oznaczonych w ustawie. Dodała, że omawiana bonifikata ma charakter względny, gdyż w razie wystąpienia warunków przewidzianych w ustawie podlega zwrotowi. Podzieliła następnie stanowisko Sądu Najwyższego wynikające z przyjęcia wykładni prokonstytucyjnej, że cel regulacji zawartej w art. 68 ustawy o gospodarce nieruchomościami jest urzeczywistnieniem zasady wyrażonej w art. 75 Konstytucji. Uznała również, że bonifikata udzielona na podstawie art. 68 ustawy jest jednym z instrumentów pozwalających realizować zadania określone w powołanym przepisie Konstytucji. Przychyliła się także do zapatrywania, że bonifikata jest rodzajem pomocy publicznej, a zwolnienie od obowiązku jej zwrotu ma sprzyjać dostosowaniu zaspokajania potrzeb mieszkaniowych do konkretnych możliwości i potrzeb.

W konkluzji zaaprobowała tezę komentowanego orzeczenia sformułowaną w wyniku odejścia przez Sąd Najwyższy od rezultatów wykładni językowej.

Uchwałę uwzględnił Z. Strus w „Przełądzie orzecznictwa” (Pal. 2012, nr 5-6, s. 195).

M.P.

W razie nabycia wadliwej rzeczy oznaczonej co do tożsamości kupujący może wykonać uprawnienia z tytułu rękojmi albo uchylić się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu.

(uchwała z dnia 26 stycznia 2012 r., III CZP 90/11, J. Gudowski, J. Frąckowiak, I. Koper, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 85; BSN 2012, nr 1, s. 8; Rej. 2012, nr 2, s. 176; Rej. 2012, nr 9, s. 180)

Glosa

Macieja Gutowskiego, Monitor Prawniczy 2013, nr 2, s.104

Glosa ma charakter aprobujący,

Zdaniem glosatora, poglądy Sądu Najwyższego zasługują na aprobatę, a argumentacja zawarta w uzasadnieniu komentowanej uchwały jest w pełni przekonująca i można ją jedynie uzupełnić ją kilkoma dodatkowymi spostrzeżeniami. Według glosatora, aby dojść do przekonania o wyłączeniu zbiegu uprawnień do odstąpienia od umowy sprzedaży na podstawie rękojmi oraz do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu w przypadku nabycia wadliwej rzeczy oznaczonej co do tożsamości, należałoby dostrzec zastosowanie reguł wyłączania wielości ocen.

O wyłączeniu reguły *lex specialis derogat legi generali* w relacji pomiędzy normami wynikającymi z przepisów art. 84 i 560 k.c. świadczy fakt, że oba uprawnienia mają inną konstrukcję. Rękojmia daje szeroki wachlarz uprawnień, z którego jednym z alternatywnych trzech jest uprawnienie do odstąpienia. Uprawnienia wynikające z błędu i rękojmi jedynie w pewnych sytuacjach, z punktu widzenia praktycznego, mogą osiągnąć podobny efekt. Błąd w rozumieniu art. 84 k.c. jest przyczyną zastosowania sankcji cywilistycznej – nieważności względnej. Rękojmia jest szczególnym reżimem dotyczącym umowy sprzedaży i nawet realizacja uprawnienia najdalej idącego, tzn. odstąpienia od umowy, nie powoduje jakiegokolwiek wadliwości umowy sprzedaży i nie jest sankcją. W wyniku odstąpienia od umowy rękojmia prowadzi do restytucji na podstawie przepisów o świadczeniu nienależnym, lecz w sposób odbiegający od konstrukcji przewidzianej na gruncie przepisów

normujących wady oświadczenia woli. Zdaniem autora, widoczne to jest na przykładzie skutku prawnego oświadczeń kształtujących w odniesieniu do nieruchomości. Skutek prawnorzeczowy jest przypisany do uchylenia się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia woli, ale już nie do oświadczenia o odstąpieniu od umowy sprzedaży w następstwie realizacji uprawnienia na podstawie przepisów o rękojmi.

Glosator opowiedział się również przeciw zastosowaniu reguły *lex consumens derogat legi consumptae*. Jego zdaniem, rozważenie ewentualności zastosowania tej zasady w odniesieniu do zbiegu omawianych norm wymaga dostrzeżenia, że zakresy obydwu instytucji są różne. Nie wszystkie błędy mieszczą się w rękojmi i nie wszystkie wady wiążą się z działaniem w błędzie w rozumieniu art. 84 k.c. Fakt krzyżowania się zakresów zastosowania obydwu norm mógłby przemawiać za działaniem reguły *lex consumens derogat legi consumptae* przy założeniu, że z punktu widzenia pragmatycznego rękojmia konsumuje unormowanie błędu, ponieważ pozwala na zrealizowanie tego samego celu co uchylenie się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu. Autor stwierdził, że trzeba jednak dostrzec, iż przepisy dotyczące wadliwości czynności prawnej ze względu na wady oświadczenia woli oraz przepisy o rękojmi przy sprzedaży pełnią zupełnie inną funkcję. Pierwsze mają na celu ochronę prawidłowości dokonywania czynności prawnych, drugie zaś przyznają pewne uprawnienia stronom umowy sprzedaży, ze względu na wady fizyczne i prawne przedmiotu umowy. Trudno byłoby zatem wnioskować o pochłanianiu normy wynikającej z art. 84 i 88 k.c. przez normę wynikającą z art. 560 k.c., na podstawie kryterium ocennego stosunku dyspozycji, skoro inny jest przedmiot ochrony.

Zdaniem autora, przepisy o rękojmi nie mogą być też traktowane w myśl działania reguły *lex primaria derogat legi subsidiariae* jako celowościowe wyjątki od zasady ochrony uprawnionego w oparciu o przepisy normujące wady oświadczenia woli w Kodeksie cywilnym. Skoro ustawodawca zdecydował się na konstrukcję obydwu instytucji za pomocą uprawnień o charakterze opcjonalnym, to możliwość wyboru uprawnienia powinna być realna, a nie iluzoryczna. To zaś wymaga utrzymania możliwości wyboru jednego z równolegle istniejących uprawnień. Trafnie Sąd Najwyższy wskazał, że tylko wyraźny zakaz korzystania równocześnie z wchodzących w rachubę uprawnień może ich zbieg wyłączyć, gdyż możliwość wyboru

przez podmiot środków przewidzianych przez prawo, należy do wiodących zasad prawa cywilnego.

Uchwałę omówili także: Z. Strus w "Przegądzie orzecznictwa" (Pal. 2012, nr 5-6, s. 195) oraz M. Grochowski w opracowaniu "Zbieg norm w zakresie rękojmi za wady rzeczy sprzedanej oraz błędu i podstępu" (MoP 2012, nr 19, s. 1048).

R.N.

*

W razie odwołania darowizny nieruchomości, uczynionej do majątku wspólnego małżonków z powodu rażącej niewdzięczności (art. 898 § 1 k.c.) tylko jednego małżonka albo obojga małżonków, ale egzekwowania przez darczyńcę skutków odwołania tylko wobec jednego z nich, należy przyjąć, że w braku zgody obojga małżonków na powrotne przeniesienie własności nieruchomości na darczyńcę ma on do niewdzięcznego małżonka tylko roszczenie pieniężne z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia (art. 898 § 2 zdanie pierwsze w związku z art. 405 in fine k.c.), w wysokości – co do zasady – połowy wartości darowanej nieruchomości.

(postanowienie z dnia 15 lutego 2012 r., I CSK 284/11, T. Wiśniewski, W. Katner, G. Misiurek, OSP 2013, nr 1, poz. 3)

Glosa

Michała Warcińskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 1, poz. 3

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator stwierdził, że trudności związane z zagadnieniami dopuszczalności i skutków odwołania darowizny wobec jednego z małżonków wynikają z konieczności pogodzenia wyników analizy dogmatycznej oraz spójności konstrukcyjnej instytucji ze względami słuszności. Zauważył, że stanowisko przyjęte w analizowanym postanowieniu różni się od wcześniejszych wypowiedzi judykatury w kwestii skutków odwołania darowizny. Przypomniał dotychczasowe orzecznictwo, w którym przyjmowano, że wskutek odwołania przedmiot darowizny przestaje wchodzić do

majątku wspólnego, udziały w nim przechodzą do majątków osobistych małżonków, a niewdzięczny małżonek zobowiązany jest do zwrotnego przeniesienia udziału na darczyńcę. Przedstawił następnie dwa nurty krytyki wobec tego poglądu, z których pierwszy zakłada niedopuszczalność odwołania darowizny wobec jednego z małżonków, jeżeli przedmiot darowizny wszedł do majątku wspólnego, drugi zaś – dopuszczając odwołanie darowizny w takiej sytuacji – ogranicza roszczenia darczyńcy do żądania zapłaty równowartości udziału w darowanym przedmiocie majątkowym na podstawie art. 405 k.c. W konkluzji zaaprobował zapatrywanie Sądu Najwyższego ujęte w komentowanym orzeczeniu, oceniając je jako jednocześnie słuszne i trafne dogmatycznie.

M.P.

*

Dziecko, które urodziło się martwe może być uznane za „zmarłego” w rozumieniu art. 446 § 4 k.c.

(wyrok z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 282/11, Frąckowiak, J. Górowski, D. Zawistowski, OSNC 2012, nr 11, poz. 130; OSP 2012, nr 11, poz. 106; BSN 2012, nr 7, s. 10; Rej. 2012, nr 12, s. 161; MoP 2013, nr 1, s. 44)

Glosa

Mirosława Nesterowicza, Przegląd Sądowy 2013, nr 1, s. 108

Autor uznał wyrok Sądu Najwyższego za kontrowersyjny. Stwierdził, że z jednej strony rozumie motywy rozstrzygnięcia, gdyż powodowie powinni otrzymać zadośćuczynienie – lecz nie z tej podstawy prawnej, którą zastosowano – z drugiej strony jednak trudno się z wyrokiem zgodzić.

Komentator podkreślił, że aby człowiek poniósł śmierć (o czym mówi art. 446 § 1 i 3 k.c., a § 4 ściśle się z nimi wiąże), to najpierw musi żyć choćby przez chwilę, podczas gdy w stanie faktycznym sprawy, dziecko urodziło się martwe. Zwrócił uwagę, że stanowisko Sądu Najwyższego może mieć daleko idące konsekwencje, gdyż – jego zdaniem – otwiera drzwi do roszczeń o zadośćuczynienie na podstawie art. 446 § 4 k.c. w podobnych przypadkach „medycznych”, np. urodzenia martwego

dziecka przy porodzie lub gdy następuje śmierć dziecka w łonie matki, zdolnego do samodzielnego życia („ciąża obumarła”) z winy lekarzy. Jeżeli dopuszcza się roszczenie przewidziane w art. 446 § 4 k.c., to należy również dopuścić roszczenie unormowane w art. 446 § 3 k.c. o odszkodowanie na rzecz najbliższych członków rodziny, jeżeli wskutek urodzenia martwego dziecka nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. W ocenie glosatora, lepiej byłoby jednak, aby zdecydował o tym ustawodawca a nie Sąd Najwyższy.

Za nieprzekonujące uznał autor argumenty „medyczne” Sądu Najwyższego o „rozdzieleniu” matki i dziecka w trakcie porodu. Nie można twierdzić – jego zdaniem – że samo „rozdzielenie” czy nawet całkowite wydalenie lub wydobycie z ustroju matki noworodka, niezależnie od czasu trwania ciąży, jest urodzeniem w sensie prawnym. Podobnie nie ma znaczenia dla rozstrzyganej kwestii powołanie Prawa o aktach stanu cywilnego, gdyż akt urodzenia i zgonu jednocześnie dziecka martwego służy innym celom (prawa do pochówku, otrzymania zasiłku pogrzebowego). W danej sprawie istniały – zdaniem glosatora – podstawy, aby rodzice, którzy doznali rozstroju zdrowia w postaci znacznych cierpień psychicznych, a zwłaszcza powódka na skutek utraty dziecka w takich okolicznościach, otrzymali zadośćuczynienie na podstawie art. 445 § 1 k.c., ako osoby bezpośrednio poszkodowane.

Głosę do wyroku opracowała także K. Bączyk-Rozwadowska (OSP 2012, nr 11, poz. 106).

E.S.

*

Zebranie przedstawicieli członków spółdzielni mieszkaniowej, która nie dopełniła w terminie obowiązków przewidzianych w art. 9 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 873 ze zm.), pozostało organem spółdzielni na podstawie dotychczasowego statutu.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 10 maja 2012 r., III CZP 84/11, T. Ereciński, M. Bączyk, J. Gudowski, W. Katner, K. Strzelczyk, M. Szulc, T. Wiśniewski,

OSNC 2012, nr 10, poz. 113; OSP 2013, nr 2, poz. 15; BSN 2012, nr 5, s. 7; Rej. 2012, nr 5, s. 172; Rej. 2012, nr 6, s. 166; Rej. 2012, nr 12, s. 152)

Glosa

Cezarego Podsiadlika, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 2, poz. 15

Glosa ma charakter aprobowany.

W ocenie autora, wykładnia językowa art. 9 ustawy nowelizującej powołanej w sentencji uchwały Sądu Najwyższego nie pozwala uznać, by mimo niedopełnienia przez spółdzielnie mieszkaniowe obowiązków przewidzianych przez ten przepis miały przestać obowiązywać postanowienia dotychczasowych statutów regulujące organizację i uprawnienia zebrań przedstawicieli i zebrań grup członkowskich. Komentator stwierdził, że wolą ustawodawcy nie było wyrugowanie zebrań przedstawicieli z systemu organów spółdzielni mieszkaniowych z mocy prawa z upływem terminów przewidzianych w art. 9 ust. 2 nowelizacji, lecz umożliwienie dużym spółdzielniom wprowadzenie w statutach zmian pozwalających na podział walnego zgromadzenia na części, co wymaga wcześniejszego odbycia zebrania przedstawicieli i zebrań grup członkowskich. Dodał, że celem unormowań dotyczących organów spółdzielni jest zapewnienie realizacji zasad wewnętrznej demokracji, samorządności i sprawnego funkcjonowania. Podzielił ponadto zapatrywanie Sądu Najwyższego, że art. 9 ust. 2 nowelizacji ma charakter wyłącznie instrukcyjny i porządkowy, a terminy w nim wskazane nie są terminami zawitymi. Zajął także stanowisko, że do czasu zarejestrowania zmian postanowień statutów opartych na art. 37 § 1 Prawa spółdzielczego nie znajdzie zastosowania art. 8³ ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych pozbawiający spółdzielnie mieszkaniowe możliwości zastąpienia walnego zgromadzenia zebraniem przedstawicieli. Jako sankcję niedostosowania przez spółdzielnię jej statutu do wymagań określonych w art. 9 ust. 1 nowelizacji zasugerował zaś postawienie spółdzielni w stan likwidacji.

Uchwała została uwzględniona przez Z. Strusa w "Przeglądzie orzecznictwa" (Pal. 2012, nr 9-10, s. 150).

M.P.

prawo cywilne procesowe

W sprawie o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, osoba trzecia, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkowa, zachowuje legitymację bierną także wtedy, gdy przed doręczeniem pozwu rozporządziła uzyskaną korzyścią na rzecz innej osoby.

(uchwała z dnia 24 lutego 2011 r., III CZP 132/10, B. Myszką, I. Koper, Z. Kwasniewski, OSP 2011, nr 11, poz. 112; BSN 2011, nr 3, s. 7; Rej. 2011, nr 4, s. 146; MoP 2011, nr 21, s. 1160; Rej. 2011, nr 12, s. 186)

Omówienie

Julity Zawadzkiej, Transformacje Prawa Prywatnego 2012, nr 2, s. 175

Autorka zauważyła, że w omawianej uchwale Sąd Najwyższy powtórzył pogląd, który wyraził już we wcześniejszych orzeczeniach, przyjmujący, że dopuszczalne jest stosowanie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu do stosunków między wierzycielem a osobą trzecią, która uzyskała od dłużnika korzyść majątkową, jeśli osoba ta wyzbyła się już uzyskanej korzyści.

Zdaniem autorki, ze stanowiskiem tym nie można się zgodzić i trafnie jest ono krytykowane w doktrynie podkreślającej, że brak jakichkolwiek podstaw prawnych do dochodzenia przez wierzyciela od osoby trzeciej, która wyzbyła się korzyści uzyskanej od dłużnika, zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia, a wierzyciel powinien domagać się od owej osoby trzeciej odszkodowania na podstawie przepisów o odpowiedzialności deliktowej.

autorka stwierdziła, że teza zaprezentowana przez Sąd Najwyższy w omawianej uchwale jest trafna, podobnie jak stanowisko, że art. 192 pkt 3 k.p.c. nie może mieć tutaj zastosowania. Wątpliwości autorki wzbudziło jednak uzasadnienie, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że do stosunku między wierzycielem a osobą trzecią mają zastosowanie art. 405 i nast. k.c., co przesądza istnienie legitymacji biernej osoby trzeciej także po rozporządzeniu przez nią uzyskaną korzyścią na rzecz innej osoby.

Autorka uznała za nieprzekonujące wyjaśnienie Sądu Najwyższego, że niemożność zastosowania art. 192 pkt 3 k.p.c. w procesie pauliańskim wynika stąd, iż kwestia legitymacji biernej w tym procesie należy do sfery prawa materialnego i to właśnie uprawnienia i obowiązki z zakresu prawa materialnego powinny decydować o legitymacji procesowej pozwanego bądź jej braku.

A.Z.

*

Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. może być usprawiedliwiony także potrzebą uzyskania odpowiedniej ochrony prawnej w oznaczonym przez powoda okresie (np. w toku określonego postępowania upadłościowego), jeżeli powództwo przewidziane w tym przepisie stanowi jedyny środek ochrony takich praw.

(wyrok z dnia 9 lutego 2012 r., III CSK 181/11, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, K. Strzelczyk, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 101; BSN 2012, nr 5, s. 12; Rej. 2012, nr 6, s. 168; Rej. 2012, nr 9, s. 181; MoPrBank 2012, nr 2, s. 21)

Glosa

Jarosława Kuropatwińskiego, Przegląd Sądowy 2013, nr 1, s. 114

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor uznał, że teza wyroku jest zbyt ogólnie sformułowana i powinna być traktowana jako wyjątek od zasady, nie zaś jako reguła. Stwierdził, że komentowane orzeczenie jest wyrazem godnej poparcia koncepcji, aby sankcję oddalenia powództwa ze względu na brak interesu prawnego stosować powściągliwie, kierując się zasadą ekonomii procesowej. Podniósł, że na podstawie glosowanego wyroku sformułować można także niewypowiedzianą w nim *explicite*, choć wynikającą z niego pośrednio tezę, że w razie współuczestnictwa wystarczy, by interes prawny w uzyskaniu wyroku ustalającego wykazał mógł jeden ze współuczestników. Teza ta w pełni odpowiada przyjętym w doktrynie założeniom, stosownie do których przesłanka interesu prawnego w uzyskaniu wyroku ustalającego rozumiana powinna być zgodnie z ideą ekonomii procesowej. Glosator zwrócił uwagę, że złagodzenia zbyt surowej

sankcji oddalenia powództwa ze względu na brak interesu prawnego poszukiwać należy także we właściwym ustaleniu celu powództwa, czy to przez wyjaśnienia powoda złożone na pierwszej rozprawie, czy też w drodze wykładni pozwu.

E.S.

Glosa

Tomasza Czecha i Ireny Floras, Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 2, s. 47

Glosa ma charakter krytyczny.

Autorzy stwierdzili, że należy docenić wysiłek jaki Sąd Najwyższy włożył w uzasadnienie komentowanego wyroku uznali, jednak, iż nie jest ono przekonujące. Ich zdaniem Sąd Najwyższy, kierując się indywidualną aksjologią wyszedł poza ramy polskiego systemu prawnego i arbitralnie określił podmioty, którym należy przypisać ryzyko wynikające z niewypłacalności dewelopera. Tym samym dążąc do ochrony nabywców lokali jako pomiotów słabszych ekonomicznie wcielił się *de facto* w rolę ustawodawcy i dokonał redystrybucji finansowej między jego wierzycielami.

Istotą sporu w niniejszej sprawie był konflikt interesów pomiędzy wierzycielem mającym zabezpieczone hipotecznie obligacje, które wyemitowała spółka prowadząca działalność deweloperską, a nabywcami lokali, które miał wybudować deweloper na podstawie zawartych z nimi umów przedwstępnych sprzedaży. Ze względu na upadłość dewelopera pojawił się problem, czy wierzycielowi hipotecznemu przysługuje pierwszeństwo zaspokojenia roszczeń z obciążonych nieruchomości. Sąd Najwyższy orzekł, że czynności prawne, na podstawie których ustanowiono hipoteki w celu zabezpieczenia wierzytelności z tytułu obligacji były nieważne z uwagi na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. W opinii komentatorów jest to rozstrzygnięcie nietrafne.

Według glosatorów nie można podzielać poglądów Sądu Najwyższego, który wskazał, że sądy polskie powinny dążyć do zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony nabywcom lokali, mimo nieobowiązania jeszcze w stanie faktycznym sprawy ustawy z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu rodzinnego (Dz.U. Nr 232, poz. 1377), a potrzeba takiej ochrony wynika z regulacji art. 64 ust. 3 i art. 76 Konstytucji. Ich zdaniem, argument

ten jest przejawem szerszej tendencji, jaka pojawia się w orzeczeniach Sądu Najwyższego, do eksploracji wstecz przepisów o charakterze ochronnym i budzi ona poważne zastrzeżenia naruszając pewność prawa i podważając zaufanie obywateli do państwa. Prowadzi to do trudnej do zaakceptowania sytuacji, w której postępowanie danego pomiotu zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami zostaje *ex post* ocenione negatywnie ze względu na wejście w życie przepisów nowych.

Autorzy nie zgodzili się również z twierdzeniem, że w rozpatrywanej sprawie deweloper prowadził działalność gospodarczą w sposób ryzykowny i nieracjonalny. Stwierdzili, że podejmowanie ryzyka ekonomicznego nie powinno podlegać ocenie moralnej; kto uczestniczy w obrocie gospodarczym z istoty rzeczy ponosi ryzyko, że nie osiągnie zamierzonych celów. W obrocie każdy działa na własne ryzyko i dotyczy to również kontrahentów przedsiębiorców prowadzących działalność na rynku deweloperskim, czyli zarówno nabywców lokali, jak i podmiotów udzielających takim przedsiębiorcom finansowania. Według glosatorów, można odnieść wrażenie, że Sąd Najwyższy poddał negatywnej ocenie postępowanie dewelopera ze względu na fakt, iż w chwili, gdy jego sytuacja finansowa uległa znacznemu pogorszeniu, złożył on propozycję, aby nabywcy lokali uzyskali je, bez obciążenia hipotecznego, za znaczną dopłatą. Nie można jednak, powołując się na późniejszą działalność danego pomiotu, choćby była ona negatywnie oceniana pod kątem moralnym, stwierdzać nieważności jego wcześniejszych czynności prawnych.

Wyrok został omówiony przez M. Bączyka w „Przeglądzie orzecznictwa” (MoPrBank 2013, nr 2, s. 66 i 70).

R.N.

*

Zastosowanie art. 321 § 1 k.p.c. w postępowaniu regulacyjnym w sytuacji, w której zgłoszono żądanie przywrócenia własności, prowadziłoby do wniosku, że sąd może to żądanie tylko uwzględnić, albo tylko oddalić, a to oznacza zaprzeczenie celu, jakiemu to postępowanie ma służyć, a więc uregulowaniu spraw majątkowych Kościoła.

(wyrok z dnia 17 kwietnia 2012 r., V CSK 207/11, I. Koper, T. Bielska-Sobkowicz, J. Frąckowiak, OSNC-ZD 2012, nr 3, poz. 69; OSP 2013, nr 2, poz. 18; BSN 2012, nr 6, s. 14; Rej. 2012, nr 7-8, s. 215; Rej. 2012, nr 11, s. 177)

Glosa

Feliksa Zedlera, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 2, poz. 18

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor podkreślił, że art. 321 § 1 k.p.c. wyznacza rolę sądu w demokratycznym państwie prawa jako bezstronnego organu, który orzeka o żądaniach stron. Wskazał, że wszelkie odstępstwa od tej zasady mogą zawsze powodować podejrzenia co do bezstronności sądu i podważać zaufanie do sądowego wymiaru sprawiedliwości. Podniósł, że zapewnienie dodatkowej ochrony prawnej stronom ekonomicznie lub intelektualnie słabszym powinno nastąpić przez stworzenie odpowiednio zorganizowanego systemu pomocy prawnej, a nie przyznawanie sądowi prawa orzekania ponad żądanie czy o roszczeniach niezgłoszonych przez strony. Przypomniał następnie ewolucję rozwiązań prawnych dopuszczających orzekanie w ten sposób.

W dalszej części opracowania komentator zajął stanowisko, że odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 321 § 1 k.p.c. powinno być czymś wyjątkowym i dopuszczalnym tylko wtedy, gdyby ustawa tak wyraźnie stanowiła. Stwierdził, że w sprawach wszczętych na podstawie ustawy regulacyjnej wyjątek taki nie jest dopuszczalny, gdyż nie znajduje oparcia w żadnym przepisie, nie ma uzasadnienia aksjologicznego czy prakseologicznego oraz nie jest niezbędny do realizacji celu postępowania, czyli do regulacji sprawa majątkowych Kościoła Katolickiego w Polsce. Autor zauważył również, że w sprawie rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy nie było potrzeby odstępstwa od zasad stosowania art. 321 § 1 k.p.c., gdyż nie nastąpiła zmiana żądania pozwu. Podniósł, że pierwotnie zgłoszone żądanie – mimo ujęcia go w sposób odbiegający od sformułowań ustawowych – było zgodne z roszczeniem przewidzianym w art. 63 ust. 1 pkt 1 ustawy.

M.P.

W sprawie o wydanie zaświadczenia wykonawcy testamentu (art. 665 k.p.c.) sąd bada istnienie testamentu i jego ważność ze względu na formę.

(uchwała z dnia 18 lipca 2012 r., III CZP 34/12, J. Gudowski, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, OSNC 2013, nr 2, poz. 15; BSN 2012, nr 7, s. 8; Rej. 2012, nr 7-8, s. 217; Rej. 2012, nr 11, s. 171)

Glosa

Grzegorza Wolaka, Jurysta 2013, nr 1, s. 3

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor w pełni podzielił wnioski Sądu Najwyższego, wskazując, że przyjęcie szerszego zakresu kognicji wykraczającego poza ocenę ważności testamentu w zakresie formy, wymagałoby przeprowadzenia rozprawy. Ze względu na treść art. 509¹ § 3 k.p.c. wyłączałyby to rozpoznanie sprawy przez referendarza sądowego, zacierając jednocześnie różnicę między postępowaniem o wydanie zaświadczenia wykonawcy testamentu i o stwierdzenie nabycia spadku. Za trafnością stanowiska Sądu Najwyższego przemawia także, zdaniem glosatora, brak podstaw dla różnicowania zakresu badania ważności testamentu przez sąd oraz przez notariusza, który również – na podstawie art. 79 pkt 9 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie – ma kompetencję do sporządzenia zaświadczenia powołującego wykonawcę testamentu.

W konkluzji autor doszedł do wniosku, że kognicja sądu w postępowaniu o wydanie zaświadczenia wykonawcy testamentu ogranicza się do czterech elementów: sporządzenia testamentu zwykłego bądź szczególnego, zachowania jego formy, prawidłowości powołania wykonawcy oraz przysługiwania mu pełnej zdolności do czynności prawnych.

Ocena innych przesłanek skuteczności ustanowienia wykonawcy testamentu możliwa jest natomiast przy zastosowaniu art. 990 k.c., pozwalającego sądowi zwolnić wykonawcę ze względu na ważne powody, do których zalicza się m.in. ustalenie nieważności testamentu (wynikającej z innych przyczyn) w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. W razie równoległego prowadzenia tego postępowania trafny jest, zdaniem autora, pogląd Sądu Najwyższego o możliwości zawieszenia

postępowania w sprawie o wydanie zaświadczenia wykonawcy testamentu na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

M.G.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

art. 65 k.c., art. 451 k.c.

Wola dłużnika zaliczenia spełnionego przez niego świadczenia na poczet określonych długów może być wyrażona w dowolny sposób, a jej interpretacja podlega zasadom określonym w art. 65 § 1 k.c.; o zamiarze dłużnika może świadczyć także wysokość spełnionego świadczenia.

(wyrok z 16 lutego 2012 r., IV CSK 233/11, D. Dończyk, M. Bączyk, K. Tyczka-Rote)

*

art. 121 k.c., art. 175 k.c.

Przepisy ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych oraz uporządkowaniu niektórych spraw związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego (Dz.U. Nr 17, poz. 71 ze zm.) stanowiły przeszkodę w dochodzeniu roszczeń przez właścicieli nieruchomości objętych bezprawnie we władanie przez Skarb Państwa, która uzasadnia zastosowanie art. 121 pkt 4 w zw. z art. 175 k.c.

(postanowienie z 22 lutego 2012 r., IV CSK 286/11, K. Strzelczyk, I. Gromska-Szuster, B. Myszka)

*

art. 172 k.c., art. 177 k.c.

Pogląd wyrażony w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07 (OSNC 2008, nr 5, poz. 43) ma zastosowanie także wobec innych samoistnych posiadaczy nieruchomości, jeżeli objęcie przez nią w posiadanie nieruchomości wiązało się z pozbawieniem dotychczasowych właścicieli tej nieruchomości prawa własności na rzecz Skarbu Państwa, na podstawie decyzji administracyjnej, której właściciele ci nie mogli wzruszyć.

(postanowienie z 9 lutego 2012 r., III CSK 160/11, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, K. Strzelczyk)

*

art. 222 k.c., art. 49 k.c.

Możliwość wystąpienia z roszczeniem negatoryjnym przeciwko przedsiębiorcy, który jest właścicielem urządzeń przesyłowych znajdujących się na nieruchomości, należy oceniać z uwzględnieniem regulacji zawartej w art. 49 § 2 k.c.

(wyrok z 22 lutego 2012 r., IV CSK 345/11, D. Zawistowski, J. Frąckowiak, I. Koper)

*

art. 417 k.c.

Funkcjonariusze służby więziennej mają obowiązek sprawowania stałego nadzoru nad skazanymi w sposób, który pozwala osiągnąć cel orzeczonej kary i zapewnić ochronę osoby skazanego. Ochronę tę trzeba rozumieć szeroko, nie tylko jako zapobieganie szkodliwym działaniom innych osób, lecz także zagrożeniom pochodzącym od samych skazanych, np. zamachom samobójczym.

(wyrok z 22 lutego 2012 r., IV CSK 290/11, K. Strzelczyk, I. Gromska-Szuster, B. Myszka)

*

art. 444 k.c.

Do zasądzenia renty przewidzianej w art. 444 § 2 k.c. wystarczające jest wykazanie istnienia zwiększonych potrzeb stanowiących następstwo czynu niedozwolonego. Roszczenie poszkodowanego nie ma charakteru regresowego i nie zależy od poniesienia wydatków, a jedynie od uznania, że były konieczne.

(wyrok z 8 lutego 2012 r., V CSK 57/11, H. Wrzeszcz, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 764³ k.c.

Przesłanka roszczenia o świadczenie wyrównawcze w postaci „czerpania znacznych korzyści” przez dającego zlecenie z zawartych umów (art. 764³ k.c.) nie może być ustalana na podstawie prognoz co do liczby umów, jakie agent mógłby zawrzeć na rzecz dającego zlecenie w przyszłości.

(wyrok z 27 stycznia 2012 r., I CSK 211/11, J. Górski, M. Bączyk, M. Romańska)

*

art. 2 k.p.c.

W sprawie odpowiedzialności członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z tytułu długu celnego tej spółki orzeka organ celny w drodze decyzji. Droga sądowa w tej sprawie jest wyłączona.

(postanowienie z 8 lutego 2012 r., V CSK 118/11, H. Wrzeszcz, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 92 k.p.c.

Określenie sprawy w treści pełnomocnictwa może polegać na oznaczeniu stron i przedmiotu postępowania, na wskazaniu sygnatury akt, jak też na jakimkolwiek innym oznaczeniu, które pozwala na identyfikację sprawy w jej technicznoprosesowym znaczeniu.

(postanowienie z 3 lutego 2012 r., I CZ 147/11, J. Górowski, B. Myszka, M. Romańska)

*

art. 102 k.p.c.

Przepis art. 102 k.p.c. ma charakter dyskrecyjny, w związku z czym zmiana przez sąd drugiej instancji postanowienia wydanego na jego podstawie może nastąpić tylko w wypadkach wyjątkowych.

(postanowienie z 15 lutego 2012 r., I CZ 165/11, T. Wiśniewski, G. Misiurek, W. Katner)

*

art. 107 k.p.c.

Warunkiem obciążania interwenienta ubocznego kosztami postępowania jest dopuszczenie go do udziału w sprawie w tym charakterze.

(postanowienie z 23 lutego 2012 r., V CZ 131/11, K. Pietrzykowski, J. Górowski, A. Kozłowska)

*

art. 232 k.p.c.

W razie potrzeby, w celu wyjaśnienia istnienia przesłanek procesowych, sąd powinien przeprowadzić dowody z urzędu (art. 232 zdanie drugie k.p.c.).

(postanowienie z 15 lutego 2012 r., I CSK 253/11, T. Wiśniewski, G. Misiurek, W. Katner)

*

art. 236 k.p.c., art. 381 k.p.c.

Nierozpoznanie wniosku dowodowego przez sąd drugiej instancji stanowi naruszenie art. 236 w związku z art. 381 k.p.c.

(postanowienie z 10 lutego 2012 r., II CSK 357/11, M. Kocon, J. Frąckowiak, M. Romańska)

*

art. 325 k.p.c.

Sformułowanie w sentencji rozstrzygnięcia o żądaniach stron nie może stwarzać wątpliwości co do treści wyroku i musi umożliwiać jego wykonanie (art. 325 k.p.c.).

(wyrok z 16 lutego 2012 r., III CSK 201/11, K. Zawada, I. Koper, D. Zawistowski)

*

art. 379 k.p.c.

1. Zarzut nieważności postępowania z powodu braku właściwego umocowania pełnomocnika przysługuje także stronie, która z jego zastępstwa w postępowaniu nie korzystała.

2. Uchybienie sądu drugiej instancji podlegające na nieuwzględnieniu nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji może być skuteczną podstawą skargi kasacyjnej tylko wówczas, gdy mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

(wyrok z 16 lutego 2012 r., III CSK 195/11, K. Zawada, I. Koper, D. Zawistowski)

*

art. 394 k.p.c.

Jeżeli strona wniosła skargę kasacyjną, w której zaskarżyła wyrok sądu drugiej instancji w całości, jej zażalenie na zawarte w tym wyroku postanowienie o kosztach procesu jest niedopuszczalne (art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c.).

(postanowienie z 22 lutego 2012 r., III CZ 16/12, J. Gudowski)

*

art. 398² k.p.c.

Nie ma uzasadnionych podstaw do zwięzającej wykładni art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., idącej w kierunku ograniczenia kwalifikowania spraw o czynsz dzierżawy tylko do spraw o czynsz, w których pozew zostaje wniesiony w czasie trwania stosunku dzierżawy.

*(postanowienie z 3 lutego 2012 r., I CZ 4/12, J. Górowski, B. Myszka,
M. Romańska)*

*

art. 510 k.p.c., art. 567 k.p.c.

Wojskowa Agencja Mieszkaniowa ma interes prawny w sprawie o podział majątku dorobkowego między rozwiedzionymi małżonkami, jeżeli w jego skład wchodzi prawo do korzystania z lokalu znajdującego się w jej zasobach, przydzielonego jednemu z małżonków jako kwatery.

*(postanowienie z 23 lutego 2012 r., V CZ 117/11, K. Pietrzykowski, J. Górowski,
A. Kozłowska)*

*

art. 519¹ k.p.c.

W sprawie o wyrażenie przez sąd opiekuńczy zgody zastępującej oświadczenie woli jednego z rodziców w postępowaniu o wydanie paszportu małoletniemu dziecku skarga kasacyjna nie przysługuje (art. 519¹ § 2 k.p.c.).

(postanowienie z 3 lutego 2012 r., I CZ 153/11, J. Górowski, B. Myszka, M. Romańska)

*

art. 519¹ k.p.c., art. 19 k.p.c.

Gdy w sprawie o podział majątku wspólnego skarżący kwestionuje tylko, że powinien być uwzględniony wniosek o ustalenie nierównych udziałów byłych małżonków w majątku wspólnym – wartością przedmiotu zaskarżenia – jest wartość jego interesu prawnego.

(postanowienie z 23 lutego 2012 r., V CZ 124/11, K. Pietrzykowski, J. Górowski, A. Kozłowska)

*

art. 519² k.p.c.

W postępowaniu o zwrot sumy depozytowej złożonej przez syndyka upadłego na zabezpieczenie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym po umorzeniu tego postępowania skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest niedopuszczalna (art. 519² § 1 k.p.c.).

(postanowienie z 8 lutego 2012 r., V CNP 45/11, L. Walentynowicz)

*

art. 520 k.p.c.

1. Zgłoszenie przez zainteresowanych odmiennych wniosków co do sposobu podziału majątku wspólnego nie powoduje powstania sprzeczności ich interesów w rozumieniu art. 520 § 2 k.p.c.

2. W postępowaniu o podział majątku dorobkowego lub o zniesienie współwłasności z reguły nie występuje pomiędzy zainteresowanymi sprzeczność interesów (art. 520 § 2 i 3 k.p.c.), gdyż wynik tych postępowań prowadzi do wyjścia ze wspólności składników majątkowych, a przyznanie ich na wyłączną własność następuje z wyrównaniem udziałów dopłatami.

(postanowienie z 3 lutego 2012 r., I CZ 133/11, J. Górowski, B. Myszka, M. Romańska)

*

art. 618 k.p.c., art. 618 k.p.c.

Z chwilą wszczęcia postępowania o dział spadku nie jest dopuszczalne odrębne postępowanie o ustalenie nieważności umowy darowizny zawartej przez spadkodawcę ze spadkobiercą.

(wyrok z 8 lutego 2012 r., V CSK 49/11, H. Wrzeszcz, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 799 k.p.c.

Zastosowanie sposobu egzekucji najmniej uciążliwego dla dłużnika (art. 799 § 1 k.p.c.) jest obowiązkiem komornika także jako wierzyciela egzekwującego koszty postępowania egzekucyjnego.

(wyrok z 8 lutego 2012 r., V CSK 68/11, H. Wrzeszcz, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

koszty sądowe

Artykuł 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) dotyczy wyłącznie sytuacji, w której pismo podlegające opłacie zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego; przepis ten ma zastosowanie również w razie częściowego oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

(postanowienie z 3 lutego 2012 r., I CZ 172/11, J. Górowski, B. Myszka, M. Romańska)

Od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) wartość przedmiotu sporu oraz wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie o opróżnienie lokalu zajmowanego bez tytułu prawnego lub na podstawie innego tytułu niż najem podlega określeniu na podstawie art. 23² k.p.c.

(postanowienie z 3 lutego 2012 r., I CZ 149/11, J. Górowski, B. Myszka, M. Romańska)

*

art. 16 Pr.weksl.

Niewykazanie przez powoda uprawnienia do działania w imieniu indosantów osób podpisanych na wekslu nie podważa domniemania legitymacji formalnej powoda jako posiadacza weksła (art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe, Dz.U. Nr 37, poz. 282).

(wyrok z 20 stycznia 2012 r., I CSK 288/11, J. Górowski, M. Baczyk, M. Romańska)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2012, NR 4

Przepis art. 415 zdanie pierwsze w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. nie stanowi materialnoprawnej podstawy roszczenia o zwrot spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 11 lipca 2012 r., II PZP 1/12, W. Sanetra, J. Górowski, Z. Hajn (uzasadnienie), R. Kuczyński, J. Kwaśniewski, T. Wiśniewski, D. Zawistowski, OSNC 2013, nr 4, poz. 43)

*

Po wejściu w życie ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075) nie jest możliwe dokonanie wpisu w księdze wieczystej hipoteki umownej zwykłej na podstawie oświadczenia o jej ustanowieniu sporządzonego przed dniem 20 lutego 2011 r., jeżeli wniosek o wpis został złożony po tym dniu.

(uchwała z dnia 27 września 2012 r., III CZP 45/12, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster, M. Szulc, OSNC 2013, nr 4, poz. 44)

*

Przepis § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.

(uchwała z dnia 7 listopada 2012 r., III CZP 67/12, M. Wysocka, M. Kocon, A. Kozłowska, OSNC 2013, nr 4, poz. 45)

*

Wniosek wierzyciela o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego, powstałych w związku z wykonaniem zabezpieczenia uzyskanego na podstawie art. 479-19a k.p.c., obowiązującego do dnia 2 maja 2012 r., powinien być złożony w terminie dwóch tygodni od dnia uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu tych kosztów (art. 745 § 2 per analogiam k.p.c.).

(uchwała z dnia 14 listopada 2012 r., III CZP 70/12, H. Pietrzowski, W. Katner, W. Pawlak, OSNC 2013, nr 4, poz. 46)

*

Zakład ubezpieczeń, który wypłacił odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkodę wyrządzoną przez kierującego pojazdem w stanie po użyciu alkoholu, nie może dochodzić od jego spadkobierców roszczenia zwrotnego przewidzianego w art. 43 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.), jeżeli wypłata odszkodowania nastąpiła po śmierci kierującego pojazdem.

(uchwała z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 61/12, D. Dończyk, A. Owczarek, I. Gromska-Szuster, OSNC 2013, nr 4, poz. 47)

*

Sędzia sądu powszechnego nie może być pełnomocnikiem sądu jako jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa (art. 87 § 2 k.p.c.).

(uchwała z dnia 28 listopada 2012 r., III CZP 75/12, J. Gudowski, I. Koper, W. Pawlak, OSNC 2013, nr 4, poz. 48)

*

Jednoczesne oddalenie przez sąd drugiej instancji apelacji oraz zażalenia strony na postanowienie o odmowie ustanowienia adwokata może prowadzić do nieważności postępowania z powodu pozbawienia możliwości obrony jej praw.

(wyrok z dnia 11 lipca 2012 r., II CSK 657/11, K. Strzelczyk, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski, OSNC 2013, nr 4, poz. 49)

*

Artykuł 442 § 2 k.c. (obecnie art. 442¹ § 2 k.c.) ma zastosowanie do odpowiedzialności za szkodę Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.

(wyrok z dnia 19 lipca 2012 r., II CSK 653/11, I. Gromska-Szuster, M. Szulc, D. Zawistowski, OSNC 2013, nr 4, poz. 50)

*

Artykuł 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. Nr 97, poz. 1051 ze zm.) nie stanowi samodzielnej podstawy roszczenia o zapłatę rekompensaty. Niewydanie odrębnych przepisów, o których mowa w tym artykule, nie uzasadnia również odpowiedzialności Skarbu Państwa za tzw. zaniechanie legislacyjne.

(wyrok z dnia 6 września 2012 r., I CSK 59/12, A. Kozłowska, B. Myszka, K. Strzelczyk, OSNC 2013, nr 4, poz. 51)

*

Jeżeli w postępowaniu przed zagranicznym sądem polubownym uczestnik nie zakwestionował jego właściwości i podjął obronę merytoryczną, nie może w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego skutecznie powołać się na nieistnienie lub nieważność zapisu.

*(postanowienie z dnia 13 września 2012 r., V CSK 323/11, L. Walentynowicz,
W. Katner, W. Pawlak, OSNC 2013, nr 4, poz. 52)*

*

Stwierdzenie dokonania umownego wyboru statutu kontraktowego w sposób dorozumiany powinno być oparte na faktach pozwalających w całości określić okoliczności sprawy wnioskować w sposób dostatecznie pewny, że strony rzeczywiście złożyły zgodne oświadczenia woli co do tego wyboru (art. 3 konwencji o prawie właściwym dla zobowiązań umownych, otwartej do podpisu w Rzymie dnia 19 czerwca 1980 r., Dz.U. z 2008 r. Nr 10, poz. 57).

(wyrok z dnia 20 września 2012 r., IV CSK 48/12, M. Wysocka, M. Kocon, M. Romańska, OSNC 2013, nr 4, poz. 53)

*

W postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia na orzeczenie o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy poddaje kontroli prawidłowość stwierdzenia nieważności postępowania przez sąd drugiej instancji (art. 394¹ § 1⁻¹ k.p.c.).

(postanowienie z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, J. Gudowski, I. Koper, W. Pawlak, OSNC 2013, nr 4, poz. 54)

INFORMACJE

W dniu 5 lutego w Pałacu Prezydenckim odbyło się wręczenie nominacji sędziowskich. Nominację otrzymała m.in. nowo powołana sędzia Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej Agnieszka Piotrowska.

Agnieszka Piotrowska (ur. w 1963 r.) ukończyła studia prawnicze na Uniwersytecie Wrocławskim w 1986 r. Odbiła aplikację sądową w okręgu jeleniogórskim i w 1988 r. została mianowana asesorem sądowym skierowanym do Sądu Rejonowego w Bolesławcu. W 1990 r. została powołana na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w Lwówku Śląskim, gdzie była także przewodniczącą wydziału, a następnie prezesem sądu. Od 1999 r. była nieprzerwanie delegowana do Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze, gdzie w 2001 r. otrzymała nominację na sędziego tego Sądu. Orzekała w sprawach cywilnych, a od 2005 r. pełniła funkcję wizytatora ds. egzekucyjnych. Po dwóch delegacjach do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu została – w 2006 r. – powołana na stanowisko sędziego tego Sądu. W 2011 r. była delegowana do Sądu Najwyższego, gdzie orzekała w Izbie Cywilnej.

*

W dniu 22 lutego odbyła się narada sędziów Izby Cywilnej, której przewodniczył Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński. Pierwsza część spotkania – mająca charakter zgromadzenia sędziów Izby – była poświęcona omówieniu sprawozdania Prezesa Sądu Najwyższego kierującego Izbą Cywilną z działalności Izby w 2012 r. i jej istotnych problemach wynikających z orzecznictwa (art. 18 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. Nr 240, poz. 2050 ze zm.). W tej części spotkania wziął udział Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego Stanisław Dąbrowski, Prezes Sądu Najwyższego Janusz Godyń (kierujący Izbą Wojskową) oraz sędzia Sądu Najwyższego Kazimierz Jaśkowski (w imieniu Prezesa Sądu Najwyższego kierującego Izbą Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych). W naradzie uczestniczył także Szef Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Antoni Cyran oraz w imieniu Dyrektora Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego członek tego Biura Romuald Szewczuk.

Po serdecznym powitaniu gości oraz przedstawieniu sędzi Agnieszki Piotrowskiej, która została powołana na stanowisko sędzi Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej, Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński zreferował, doręczoną wcześniej na piśmie, informację o działalności Izby Cywilnej Sądu Najwyższego w 2012 r.¹ Podziękował sędziom za ogromny, największy w skali Sądu Najwyższego

¹ Informacja w wersji roboczej została opublikowana w „Izbie Cywilnej” 2013, nr 2, s. 35.

wysiłek, dzięki któremu – przy podwyższonym wpływie spraw – udało się znacznie zmniejszyć zaległość. Zwrócił uwagę na niektóre tendencje orzecznictwa, wskazał na wciąż niezadawalający poziom legislacji oraz potrzebę wyłonienia korpusu adwokacko-radcowskiego uprawnionego do wnoszenia skarg kasacyjnych.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego Stanisław Dąbrowski podziękował sędziom Izby za bardzo dobre wyniki pracy i życzył utrzymania wysokiego poziomu pracy także w roku bieżącym. Głos zabrał również Prezes Sądu Najwyższego Janusz Godyń, sędzia Sądu Najwyższego Kazimierz Jaśkowski oraz członek Biura Studiów i Analiz Romuald Szewczuk.

Na zakończenie tej części spotkania zgromadzenie sędziów Izby jednogłośnie podjęło uchwałę o przyjęciu informacji o działalności Izby Cywilnej Sądu Najwyższego i istotnych problemach wynikających z orzecznictwa Izby w 2012 r.

W drugiej części narady zebrani wysłuchali bardzo ciekawego wykładu dr. Łukasza Węgrzynowskiego, asystenta sędziego w Sądzie Najwyższym, dotyczącego problematyki art. 210 i art. 379 k.s.h. w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Po wykładzie odbyła się żywa dyskusja, w której udział wzięli sędziowie Sądu Najwyższego Zbigniew Kwaśniewski, Wojciech Katner, Józef Frącowiak i Mirosław Bączyk oraz członek Biura Studiów i Analiz Konrad Osajda.

Podczas narady Prezes Sądu Najwyższego przedstawił także dr Joannę Studzińską, która rozpoczęła asystenturę w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego.

Na zakończenie narady sędzia Sądu Najwyższego Jacek Gudowski poinformował o najnowszych przedsięwzięciach Biura Informatyki Sądu Najwyższego, dotyczących elektronicznych akt podręcznych sędziego Sądu Najwyższego oraz systemu zdalnej komunikacji *on-line* między sędziami Sądu Najwyższego oraz asystentami. Zachęcał do korzystania z tego systemu oraz zgłaszania uwag mogących ulepszyć jego działanie.

Dane statystyczne – luty 2013 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1390	234	312	-	22	2	42	-	201	45	1312
3.	CZP, w tym:	23	14	10	7	-	-	-	-	-	3	27
	art. 390 k.p.c.	17	12	9	6	-	-	-	-	-	3	20
	skład 7-miu	6	2	1	1	-	-	-	-	-	-	7
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	187	37	47	-	23	6	10	-	-	8	177
5.	CO, w tym	19	42	40	-	2	-	-	-	-	38	21
	art. 401 k.p.c.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	art. 45, 48 k.p.c.	18	41	40	-	2	-	-	-	-	38	19
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	139	26	40	-	4	-	-	1	11	24	125
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1758	353	449	7	51	8	52	1	212	118	1662

Spis treści

Uchwały.....
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....
Glosy.....
Orzeczenia nie publikowane.....
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2013, nr 4.....
Informacje.....
Dane statystyczne.....